

ÓVÁS.

Elégé tudva van, hogy a több mint husz év óta a t. cz. közönség előtt a legnagyobb becsben álló cs. kir. szab. különleges czikkeink — de különösen —

dr. Borchardt-féle illatos gyögszeres növény-szappan, a balsamos olajbogyó-szappan s dr. Suin de Boutemard-féle illatos fog-pásta (fog-szappan)

hamisítására, már évek óta egy semmi szilárdágon nem alapuló verseny keletkezett; e verseny, most már még nagyobb szemtelenséggel lép előtérbe mint valaha, mert nem átálják nyeresékedés-vágyból feltehető említt czikkeink függvényeit, ugyanazon alakban, rajz, festék s tartalommal, valamint a dr. Borchardt s dr. Suin de Boutemard nevek büntetésre méltó felhasználásával, czimereik s facsimilevel egész a családiasig utánozni.

A t. cz. közönség ez oldalról egészen érték- s czelnélküli árukat kap, — s ha egyszer rászedetik, — saját érdekéből bizonyára nem fog többé azokból vásárolni; ellenben az ilyenü vakmerő utánozók, készítményeink valódiságát tekintve, — jól kiérdemelt hírnevünk veszélyeztetését vonják maguk után, s ha általunk e hamisítók ellen a fenytörvényeszkeli lépések sikerrel tettek is meg s vitettek keresztül; mégis saját, valamint a fogyasztók érdekében jónak látjuk hírlapilag e becstelenségre előlegesen azon megjegyzéssel utalni, hogy nevezetesen Pesten, általunk ismert gyárosok s kereskedők, a többiköz hálalozás is, e kontár czikkeivel, ocsódrétt — (ámbr valódi készítményeink függvényeink az árak feljegyezve vannak) a közönséget tévútra vezetni töreköznek, kiknek neveit s lakusukat, — hogy ha szemtelenségüket annyira vinni merészkednének, hogy intésünket figyelemre nem méltatják, — hírlapilag köztudomásra juttatni.

A tisztelt fogyasztó-közönséget sürgetőleg arra figyelmeztetjük, hogy készítményeink árai egy mint eddig, — ugy ezután is, feun fognak állani, ugyanis; a valódi dr. Borchardt-féle növény-szappan 1 darab ára 42 kr., a dr. Suin de Boutemard-féle fog-pásta 1 nagy darab ára 70 kr., 1 kisebb 35 kr., a balsamos olajbogyó-szappan 35 kr. stb., s csak akkor járnak el biztosan; hogyha fentebb említett valódi s hamisítlan különleges készítményeink bevasárlása végett alábbjegyzett hitelesített helyi raktárainkhoz fordulnak:

PESTEN: Török József Jezovitz M. Scholz J. Kiss K. Sztupa G. gyártár a „sz. lélekhez“ gyártár a „Magyar városi gyögszertár; gyögszertár gyögszertár a szé-király-utca 7. sz.; királyhoz“; a „kigyóhoz“; natéren.

BUDÁN: Udvari gyögsz. Ráth P. O-BUDÁN: Bakats A. Prochaszka J. szertár; gyögszertár; gyögszertár; kereskedése;

- valamint a következő magyarországi t. cz. czékeknel, és a hozzá kapcsolt részekben:
- A-Kubín:** Tyroler és Schlesinger.
  - Almás:** Kobly Beck.
  - Altsohl:** Lange Károly.
  - Arad:** Tedeachi J. Ad. Schaffler gyögsz. és Elías Armin.
  - Baan:** Ochs Samu.
  - Baja:** Klenancz és Babocs.
  - Bartfa:** Wanick és társa.
  - B-Gyarmat:** Moldoványi S.
  - Beszterce:** Kelp F., Dietrich és Fleischer.
  - Beszterce-Bánya:** Göller F. gyögszertár.
  - Bonyhád:** Straicher B.
  - Brezsnóbánya:** Göllner és fia.
  - Bőszörmény:** Lányi M.
  - Bazin:** Nagl L.
  - Brassó:** Stenner F. és Jekelius F. gyögsz.
  - Csaktornya:** Kárácz E.
  - Csongrád:** Bányai Antal.
  - Csákvár:** Lukács Gyula gyögsz.
  - Débreccen:** Csanak József, Rothschneck Em. gyögsz., Gerébi és Hannig.
  - Detta:** Braumüller J. gyögsz.
  - Déva:** Bosnyák A.
  - D-Földvár:** Nádhera P.
  - Deés:** Krémer S.
  - D-Bogán:** Brayer Alb.
  - Erzsebetváros:** Schmidt A.
  - Ersekujvár:** Latsko F. és fia.
  - Eperjes:** Pap J. S. és Holenia Gyula.
  - Eszék:** Czurda Rudolf gyögsz.
  - Eger:** Piller J.
  - Esztergom:** Rudolf M. F.
  - Facsét:** Hirschl D.
  - Fehérvár (Bánát):** Siegel J. H.
  - Fogaras:** Megay G. A. gyögsz.
  - Garansebes:** Neurer J.
  - Gyöngyös:** Koerianovich J.
  - Georgenberg:** Henach Ed.
  - Gölnicz:** Fischer C. E.
  - Győr:** Zitritsch A. E. és Zitritsch M.
  - Gy.-Szt.-Miklós:** Fröhlich E.
  - Gyula:** Oerley Istv. gyögsz. és Winkler F. E.
  - Hatföld:** Schurr J. F.
  - Högyész:** Rausz W. és fia.
  - H.-H. Vasárhely:** Braun J.
  - Hommona:** Feuermann S.
  - Heves:** Blou J.
  - Igló:** Tirscher G. gyögsz. és Hajts János.
  - Ipolyság:** Winter János.
  - Jolsva:** Porubszky S. és Malter A. gyögsz.
  - Kassa:** Eschwig E. és fia, Quirfeld K. és Münster Gyula.
  - Kaposvár:** Kohn Jak.
  - Késmark:** Generich A. gyögsz. és Faikiss J. gyögsz.
  - Keeskemét:** Milhofer J. gyögsz.
  - Komárom:** Belloni A.
  - Kalocsa:** Behr L. B.
  - Kisbajszállás:** Nagy S.
  - Kolozsvár:** Wolf J. gyögsz. és Engel J. gyögsz.
  - Körmöcz:** Ritter J.
  - Kun-Szt.-Miklós:** Csappó G.
  - Károlyfehérvár:** Matherny E.
  - Kőszeg:** Bründl J. gyögsz.
  - Kézdivásárhely:** Fejér L.
  - Lippó:** Csordán A.
  - Liptó-Szt.-Miklós:** Krivosz J.
  - Losonc:** Blichta Lajos gyögsz.
  - Lublo:** Glatz J.
  - Lugos:** Schiesler A. fia.
  - Léva:** Boleman E. gyögsz.
  - Makó:** Nagy Alb. gyögsz.
  - Magyar-Óvár:** Czeh S.
  - Marczall:** Isztl Nándor.
  - Marosvásárhely:** Fogarassy J.
  - Mező-Kövesd:** Klein Józ. és társa.
  - Miskolcz:** Medyacsak F. gyögsz.
  - Spuller F. és Pastner F.**
  - Munkacs:** Haupt J. L. és Horowitz S.
  - Malacska:** Röhrich J. gyögsz.
  - Mohács:** Deutsch Ant.
  - Nagy-Bánya:** Haracsek J.
  - Nagy-Abony:** Lukács A. gyögsz.
  - Nagy-Károly:** Schöberl C.
  - N.-Halnag:** Neubauer J.
  - Nagy-Mihály:** Bronning F. és Santsak Gy. és Albrecht Ede.
  - Nyirbátor:** Legányi E.
  - Nagy-Varad:** Huzel M. és Janky A.
  - Nagy-Kanizsa:** Rosenfeld A.
  - Nagykikinda:** Manojlovitz P.
  - Nagy-Szeben:** Zöhrer J. F. és Lurz J.
  - Nyíregyháza:** B. Reich és Pavlovitz Imre.
  - Nagy-Becskerek:** P. Arsenovits és Böhm Isr.
  - Nagy-Róce:** Nandrássy M.
  - Nagyszombat:** Heufel C. F.
  - Nyitra:** dr. Láng E. gyögsz.
  - Nagy-Kálló:** Mandl S.
  - Nagy-Enyed:** Róváth F.
  - Olasz (Wallendorf):** Roth R.
  - Oravicza:** Schabál Gy.
  - O-Orsova:** Böhm K. könyvk.
  - Paks:** Flórián J.
  - Pancsova:** Huber J.
  - Papa:** Bermüller J.
  - Pécs:** Zach K. Zsolnay W. E. és Lechner testvérek.
  - Pétervárad:** Junginger L. C.
  - Pozsony:** Weinstabl C. és Heinrich F. gyögsz. és Keszler Gy.
  - Putnok:** Fekete F. gyögsz.
  - Reps:** Szentpéteri János.
  - Rimaszombat:** Krátschmar K.
  - Rózsahegy:** Jureczky gyögsz.
  - Rozsnyó:** Feymann Antal.
  - Sassina:** Múke A. gyögsz.
  - Segesvár:** Miszelbacher és fia.
  - Selmecz:** Dinák J. C.
  - Sóina:** Poradowski R.
  - Szombathely:** Tempel F. és Fillich F. gyögsz.
  - Székesfehérvár:** Deutsch R.
  - Légnár A. és Braun J. gyögsz.**
  - Szamosújvár:** Placintár G. és fia gyögsz.
  - Sz.-Egerszeg:** Izó F.
  - Szarvas:** Réthy V.
  - Szatmar:** Weisz J.
  - Szabadka:** Farkas J. és Simon J.
  - Szegszard:** Brassay M. gyögsz.
  - Szeged:** Kovács M. gyögsz., Kovács Alb. gyögsz., Fischer és Schopper.
  - Sz.-Udvarhely:** Kauntz J. A.
  - Szereda:** Gozay A.
  - Szep.-Váralja:** Steller Nándor.
  - Sz.-Keresztúr:** Binder M.
  - Szasz-Hégen:** Kinn Ján. G. és Wachner T.
  - Siklós:** Holmik F. gy.
  - Szilgyh:** Tyrnauer G.
  - Szin.-Váralja:** Weisz M.
  - Sz.-Somlyó:** Ruszka Ign.
  - Szoboszló:** Tury J.
  - Sopron:** Eder F. gyögsz. Pachhofer L. és Mezey A. gyögsz.
  - Szolnok:** Braun J. és Horváth L. gyögsz.
  - S.-Szt.-György:** Sigmond és Bogdan.
  - Temesvár:** Quiriny A. gyögsz. Pecher J. E. gyögsz., Jahner K. gyögsz. és Kutt M.
  - T.-Sz.-Marton:** Soltesz L.
  - Thorda:** Rigó J. Friedr.
  - Trencsen:** Kulka Láz.
  - Topolya:** Sárkány L. gyögsz.
  - Ungvár:** Liszkay J.
  - Uj-Becse:** Weliacha jun.
  - Ujvidék:** Schreiber Ferd. és Brammer M. gyögsz.
  - Versecz:** Fuchs J.
  - Vagujhely:** Baiersdorf L.
  - Verőce:** Bész J. K. gyögsz.
  - Varasd:** Tauschek S. A. és Halter A. gyögsz.
  - Veszprém:** Guthard fia.
  - Vukovar:** Kraicovics A. gyögsz.
  - Zalathna:** Sterzing Józ. gyögsz.
  - Zenta:** Wuits testv.
  - Zombor:** Popits J. és Falcione Gyula.
  - Zágráb:** Cejbeck J. J. gyögsz. és Hegedűs Gyula.
  - Zlmony:** Joannovics A. D.

Raymond és társa

művegyészek és cs. kir. szabadalmazott illatszer-gyár tulajdonosok Berlinben

A 31° R. természeti melegénél vasat és szénasavanyt tartalmazó

vihnyei fürdőbe

az idény, május 15-én veven kezdetét.

Bővebb tudósítást nyújt a fürdő igazgatóság vagy a megyei fürdő-orvos dr. Boleman István.

850 (1-3)

Huile balsamique (balsamos-olaj).

Jónak tapasztalt s a legnagyobb tekintélyek által számtalan bizonyítványokkal igazolt szer a fülféreg-rákfene ellen, vadász és vizslakutyáknál.

1 üveg ára 2 ft. 25 kr. a. é.

Life preservers, Pills for dogs. (kutyá-lapdacsook).

Egy hírneves angol állatorvos által 30 éven át használt kutyá-lapdacsook nemcsak előmozdítják a fül-rákfene gyorsabb gyógyulását, — hanem megóvják, a kutyákat minden máségyéb betegségtől, n. m. nehezék, vidatároz, köszvény-s rüh-től, az eb-düh ellen pedig a legnagyobb sikerrel használható.

Egy skatulya ára 1 ft. 10 kr.

Bérmentes levelek által megrendelhető: Bittner Gyula gyögszertárnál 813 (2-6) Glogniczban.

Köszvény-thea.

Kitünő gyögszer még idült köszvény-fájdalmaknál is. E szer, az egész ausztriai birodalomban a legjobb sikerrel használtatik, — s hogy minden kívánalomnak megfelelhessünk, — mostantól fogva a köszvény-thea, következő gyögszertárakban leszen kapható:

Pest: Török J. király-utca 7-dik szám.

Bécsben: egyedül s kizárólag Twerdy W. gyögszertáránál, zum „goldenen Hirschen“ — Kohlmarkt.

Zágráb: Cejbeck J.

Baden: Waber A.

Brian: Luser L.

Debreccen: dr. Rotschnek E.

Gyéz: Grablovitz V.

Iclau: Inderka V.

Klagenfurt: dr. Hauser P.

Krakó: Stockmár E.

ibach: Schenk O.

Leberg: Rucker S.

Linz: Vielguth és fia.

Prága: Filepek A., Karlsplatz, és Lerch H., am Graben.

Pozsony: Heinrich F.

Sternberg: Holly F.

Znaim: Gläser A. uraknál.

Fő- és szétküldési raktár:

Kopal A. gyögszertáránál (Mauer) Bécs mellett, a hol egyszersmind raktárak átvétele iránt értekezhetni. — 1 csomag ára használati utasítással együtt 50 kr. két csomagnál kevesebb nem küldhető: a pakolásért 10 kr. számítatik. 808 (2-3)

Terebesy László szíjgyártó,

ajánlja magát mindennemű kocsizó-, lovaszó- és utiszerek készítését és javítását, valamint kész választékban a legújtyosb áron.

Megrendelhetők Pesten, egyetem-utca 7. sz. alatt, gr. Károlyi ház stéllében. 831 (1)

Kutya-labdacsok,

Anglia leghírnevesb állatorvosainak évek hosszú során tett tapasztalatai alapján, Kwizda Ferencz János által készítve, Korneurburgban; kutya-betegség, vándorbeteg, nehézség, csúz s a rendes kutya-betegségek ellen.

Biztos óvszer a vesztétség ellen.

Egy skatulya ára 80 kr.

Valódi minőségben kapható Pesten: TÖRÖK JÓZSEF gyögszertár sz. urnál, király-utca 7-dik szám. 753 (9-9)

Pest, május 22-én 1870.

Előfizetési föltételek: a Vasárnapi Ujság és Politkai Ujdonságok együtt: Egész évre 10 ft. — Félévre 5 ft.

Csupán Vasárnapi Ujság: Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft. — Csupán Politkai Ujdonságok: Egész évre 5 ft. — Fél évre 2 ft. 50 kr.

Hirdetési díjak, a Vasárnapi Ujság és Politkai Ujdonságokk illetőleg: Egy négyzer hasábotott petit sor, vagy annak helye, egyszeri ígdtatásnál 10 krajczárba; háromsor- vagy többesori ígdtatásnál csak 7 krajczárba számítottatik. — Kládó-hivatalunk számára hirdeténeket elfogad Bécsben: Oppelik Alajos, Wollzeile Nr. 22. és Haasenstein és Vogler, Wollzeile Nro. 9. — Bélyeg-ij, külön minden ígdtatás után 30 ujkraczár.

Gróf Potocki Alfréd.

Ausztria államhájója ismét egy újabb kormányost kapott. A sok szép remény, melyet az 1867. december 21-ki alaptörvények alapján kinevezett miniszteriumhoz a közvélemény csatolt, mind füstbe ment. A két évig és három hónapig élt ugynevezett „alkotmányhú“ miniszterium f. évi ápril 12-én kénytelen volt visszalépní, miután a birodalmi tanácsban, melyet ápril elején még a lengyelek és szlovének is elhagytak, magára maradt a német képviselőkkel. A miniszterium kész volt ugyan különféle rendszabályokhoz folyamodni, nevezetesen a galicziai tartománygyűlést feloszlatni és direct választásokat rendelni, de a korona nem adta beleegyezését ez intézkedésekhez, s ennek folytán a kormány tagjai beadták lemondásukat, mely el is fogadtatott.

Az új kabinet alakításával ő Fel-sége gróf Potocki Alfrédet bizta meg, ugyanazt, kiaz 1867. decz. 31-kén kinevezett előbb Auersperg-, később pedig Taaffe-féle miniszteriumnak, mint földmívelési miniszter tagja volt, de ki az említett miniszteriumból, miután az ismeretes minoritási votumhoz csatlakozott, f. évi január elején kilépett.

Potocki grófnak sok nehézséggel kellett megküzdenie a kabinetalakításakor, mert egyrésztől sem találkozott teljes bizalommal, s ápril 12-kén a bécsi hivatalos lap csak is három valóságos miniszter kinevezését közölte. Po-

tockí lett miniszterelnök és földmívelési-, Taaffe gr. belügy- és honvédelmi-, s Tschabuschnigg kultusz- és igazságügyminiszter, míg a pénzügyi és kereskedelmi tárczák vezetése csak osztályfőnökökre bízott. Ezek közül Tschabuschnigg kinevezése találkozott a legtöbb bizalommal a németek részéről, mert biztosítékul vétetett arra nézve, hogy a deczemberi alkotmány nem fog egyszertien halomra döntetni, s hogy a német elem nem fog a szlavoknak végkép feláldoztatni. A legtöbbben azonban, mint átmeneti kormány-nak nem jósoltak hosszú életet az új kabinetnek, mert nem bír semmi pozitív czéllal,

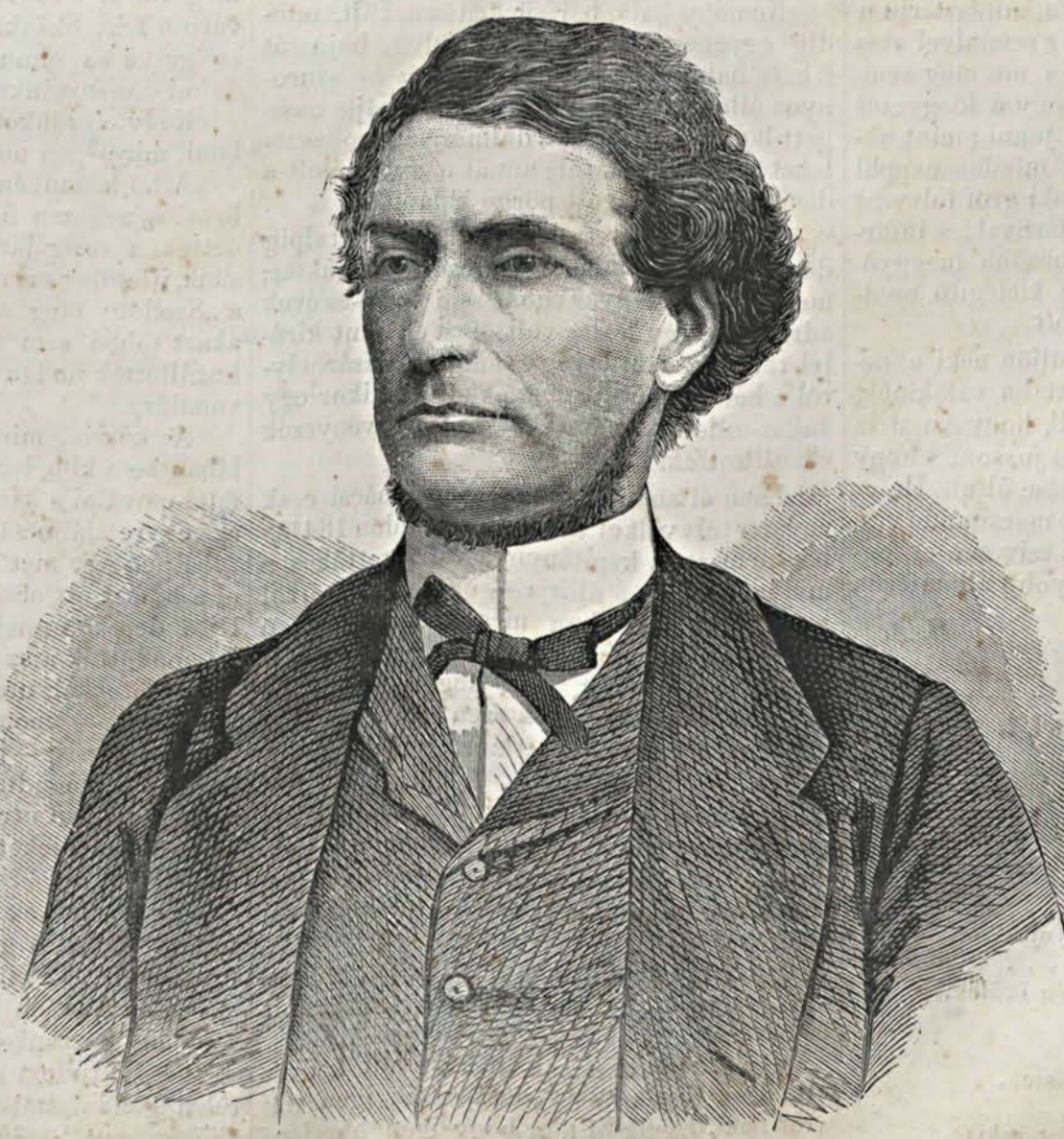
s ha képes lesz is kiegyezni a csehkekkel, lengyelekkel stb., kénytelen lesz lelépni és egy parlamentarís kormány-nak adni helyet. A különféle nemzetiségek pedig tartózkodó állást vettek, s bár a lengyelek hajlandóbbaknak mutatkoztak a közeledésre, a csehek tovább is megmaradtak a „vagy mindent, vagy semmit“ jelszónál.

A kabinet azonban nem maradt sok ideig csonka, mert már május 7-dikén ki lön egészítve, s csak mondhatni, hogy épen a legszerencsésebben. Holzgethan, Petrino és Widmann miniszteri rangot nyertek, s az első a pénzügyi, a második a földmívelési,

a harmadik pedig a honvédelmi tárcza vezetésével bízott meg. Widmann b. kineveztetése, köztudomásra jutott előéleténél fogva, nagy ellenszenvet keltett, s csak növelte az új kormány állásának nehézségeit.

A miniszterium tehát megalakult, s előtte a nagy feladat: a beteg Ausztriát, melynek életéről már annyi orvos lemondott, megmenteni.

Potocki Alfréd gróf, ki e nagy feladat megoldásának vezérletére vállalkozott, 1820-ban Krakóban született. Régi nemes lengyel család ivadéka, melynek tagjai közül számosan váltak ki a politikai, katonai, sőt irodalmi téren is. Egy Potocki gróf az 1788 és 1792-ki országgyűlésen szónoki tehetése által tünt ki, s „princeps eloquentiae“ nevet nyert, míg a jelen század

GRÓF POTOCKI ALFRÉD.

elegén elhalt Potocki gr. több francia nyelven irt munkát hagyott hátra a szláv népfajok történetéről.

Potocki A. gr. ifjabb éveiben a mezei gazdasággal foglalkozott, s lancuti uradalmat Galicziában mint gazdasággá rendezte be. A bécsi udvarnál többször megfordult, s kamarási méltóságot is nyert. 1861-ben a birodalmi tanács örökös tagjává neveztetett ki, s ugyanazon évben a galicziai tartománygyűlésbe képviselőnek választott. 1867. decz. 31-én földművelési miniszter lett, s mint már érintettük, a f. év elején lépett vissza, miután azon miniszteri kisebbséghez tartozott, mely a decemberi alaptörvényekhez való merev ragaszkodást egynek tartotta Ausztria romlásával. M. az ő kezében van letéve mindannak valószínűsége, mit a kisebbség emlékiratában akkor kifejtett. Szükségesnek tartotta az a nemzeti ellenzékkel való kiegyezést; kívánta a jelenlegi birodalmi tanács feloszlását és egy újnak összehívását, melynek tanácskozási tárgyait mindenekelőtt a választási reform és a decz. alkotmány módosítása képezze, s minden habozás nélkül kijelentette, hogy a decemberi alkotmány szigorú fentartása, azaz: a miniszteri többség által követett út, a lázadászhoz vezet.

Mindjárt az új miniszterium megalakulása után néhány nappal programmszerű nyilatkozat jelent meg a bécsi hivatalos lapban, mely azonban senkit sem elégitett ki, s a közvélemény azt mondta rá, hogy nem program. Az osztrák állam-esszme — mondja a nyilatkozat — magába foglalja valamennyi törzs és nép egyesülését az alkotmányos jogok és szabadság együttes élvezetének terén. A miniszterium ezen eszmével azonosítja magát, ebben látja működése és a siker feladatát, melyet vár, s melyet nem az alkotmány ellen, hanem annak oltalmára és védelmére általánosán elismertetni, megszárdítani és kifejteni akar.

A nyilatkozat azonban nem jelölte meg az eszközöket, melyek által a miniszterium célhoz remél jutni, s ma még semmivel sem tudunk többet, mint akkor, s ma még semmivel sem több a remény, hogy a kiegyezés a nemzetségekkel létre fog jönni, mint akkor, sőt a feladat nehézsége minden nappal nagyobb mérvet ölt. Potocki gróf folyvást értekezik egy s más államférfival, s informáltatja magát a legkülönbözőbb meggyőződésű pártiférfiak által, de kielégítő eredményre még eddig nem jutott.

Mi o hajjúk, hogy sikerüljön neki a nehéz feladat megoldása, mert ha valakinek, úgy nekünk érdektünkben áll, hogy Ausztria valahára rendezett állapotba jusson, s hogy erősödjék népeinek egyetértése által. Ha ez sikerül Potocki grófnak, úgy maradandó emléket biztosított magának, s szívesen el fogjuk ismerni, hogy nála nagyobb államférfia Ausztriának nem volt.

H. Á.

Eresz alatt.

(1869.)

Házam falán a focsok fészket
No bolygassatok, gyerekek!
Kiket talán másutt elűztek,
Én szeretem szegényeket.
Ki tudja, hányzor rakták újra
Sárfészkküket a kicsinyek . . .
— Más boszant tán, de én örülök,
Ha ereszenen csicsereg.

Csak tegnapi készült el egészen,
És ti leülnétek ma már,
Hogy másutt újra gond közt rakja
Hajlékát a szegény madár!

— Ti nem tudjátok megbecsülni
A fáradságot, gyerekek!
No, no! vigyázzatok, talán még
A sors is így tesz veletek . . .

Szárnas lakómat gond ne bántsa,
Mig eraszem alatt tányár,
Vendégül kedvemért becsülje,
Szívesen lássa őt a ház;
S hogy szemtelen veréb ne üssön
Tányár nyugalmas fészékben:
Hoss! őrizem, míg lágy ölében
Lakóm kényelmesen pihen.

— Nekünk is mennyi gond között, hajh!
Kerül meg néha a falat;
És hányzor nem, hol mi vetettünk,
Erдем nélkül ott más arat. . . .
Hányzor törődést munka, vész közt!
S végül mi a vigasztalás?
— Szép töléd, szép, hogy úgy törődöt,
De a tejfölt had szedje más. . .

Madaramat el ne üzzétek!
Hálásabb, mint az ember, ő;
Hogy őrizék a gyöngö fészket,
Arról meg nem feledkez.
Fiókjait ha szárnya kelti,
Házamtól búsít úgy veszen:
Kesergő szóval naposozant ül
Házam előtt az ereszen.

Kicsinyjeit tanítván szóra,
Hallgatnom őket jól esik;
Ugy érzem, mintha érteném a
Kicsinyek csicseregéseit:
A jó lakásért, öröklődésért:
— Ugy hallom — hálát zengenek,
S ígérk, hogy jövő tavaszszal
Föl is keresnek engemet. Dobó László.

A megállott óra.

Eredeti beszély.

P. SZATHMÁRY KÁROLY-É.

I.

Náci bácsi tul volt az ötvenen, mindamellet sem ifjú-géjességét, sem nőülési igényeit, reményeit nem készült feladni.

Kemény haja, bár sűrűen szürkült, mindig egyenes simára volt fésülve; bajuszát fekete bajuszpedrő tartá kemény és szuroyos állapotban; sarkantyús csizmája csengett-bongott s huszár dolmányján sohasem lehetett pelyhet látni; annál nagyobb volt a darú-toll férbérvágtól pörgő kalapján.

Róla el lehetett mondani, hogy talpig derék magyar ember és változatlan karakter; mert ő reá a magyar ruhát sem az 50-es évek adták, — úgy hozta volt ő azt el, mint királyi táblai censurát végzett Maros-Vásárhelyről s benne maradt még akkor is, mikor egy kakas-tollért az emberiált hadi törvényeszké elé állították.

Ezen állandó viselettől Náci bácsi csak egyszer tért volt el rövid időre, midőn 1848/9-ben nemzetéri kapitányává választották s a midőn — mint ő állítja — egy a csatától távol fekvő dombon megjelenése által, ő döntötte el az erdélyi hadjárat egyik legnevezetesebb csatáját. Kár, hogy a hálátlan bulletin- és történetírók ezen nevezetes momentumról czudar hálátlansággal megfeledkeztek.

Tréfából gyakran biztattam én Náci bácsit, hogy „házasodjék meg már!“ — de ő nem vette tréfára a dolgot, hanem félre vonva komolyan kérdezte, kit tudnék neki ajánlani?

En aztán ajánlottam neki kéket, zöldet, ifjat és aggot, gazdagot és szegényt, hajadont és özvegycet.

De Náci bácsinak nehéz volt kedvét eltalálni. Egyik igen fiatal, másik igen vén volt neki. Egyiktől félt, hogy igen hazajáró lesz; másik tul-szép volt neki; a gazdagtól

félt, hogy rátartó, a szegénytől, hogy nagyon is aláhuzó lesz.

Mikor aztán én is kifogytam a jó tanácsból, rendezem megszólalt.

— Hidd el, öcsém, elromlott az egész világ. Eddig (világért sem mondta volna, hogy „az én időmben“) az erdélyi magyar nemes leány szóni, fonni egyaránt tudott; utána látott az apró marháknak s a házi cselédségnek; az olvasás legfőlebb vasárnap délutánra valót. Most mindezt az anyák és gazdasszonyok végzik; a leányok, ha nem pletykáznak, regény-olvasással, nagy drága himvárrással töltik az időt; zongorát kalapálnak, vagy idegen hajból magas kontyokat készítenek. Ki az ör . . . győzze ezt még csak végig nézni is.

Náci bácsinak sokban igaza volt s lassanként felhagyott a reabeszéléssel. De eszembe jutott a természetudások leírása azon szerencsétlen özönvíz előtti állapotokról, kik az új világban oly rettenetesen látszanak unatkozni, annyira nem találják hazájukat s eszembe jutott az is, hogy ha Náci bácsi „oda benn“ Erdélyben nem talált magához való feleséget, mit fogna tenni még „ide kinn.“

Eszembe jutott, mit mondana Náci bácsi, ha valami véletlen egy szóra a pesti nagy világra vezetne? Mit mondana a „Neue Welt“ élményeire és alakjaira; hogy mutaltna magát a gombaként termő apácza szindarabokon, sőt még azon leghűbben játszott francia társadalmi vigjátékokon is, melyek „nemzeti színházunk deszkáit elrasztották“? Mit mondana a kádnagyságu ehignonokra és frakkos női öltönyökre, melyek hála Isten, Erdélyben még mind „ismeretlen föld“?

Ettől kezdve aztán én is kontrátam Náci bácsinak s nem sarkaltam többé házasságra.

II.

Egy szerencsés véletlen azonban újra előtérbe hozta ez eszmét; elmondom miként.

Egy szép téli napon együtt indultunk meg Náci bácsival Erdély egyik nagyobb városa felé. Szánánk utazunk, jóízűen beszélgetve az elmúlt szép időkről és forradalmi élményeinkről.

Kedvtelésünket azonban megzavarta valami, mire épen nem számítottunk.

A hó lassanként kikopott szánunk alól s lovaink nehezen haladtak, ugyszólva kezdették a szolgálatot megtagadni. Szekeresünk, illetőleg szánosunk hasztalan szolítgatá a „Szellőt“ meg a „Villámot“; egyik sem akart többé sem szellő, sem villám lenni; lezállottak az igavonó barmok prózai színvonalára.

A kocsis, mindamillet hogy egytálában nem kímélte az ostört, gyakran kezdé fejét csóválni s kétségess pillantásokat vetett az egyre alább sülyedő napra.

Épen egy mezősi falu fölött mentünk el a hófostott országuton, midőn a lovak a lejtő derekán megállottak és határozottan felmondották a szolgálatot.

— Ezekkel, uram, manem megyünk Kolozsvárra — mond végleges resignációval András kocsis; — jó lesz, ha a „hármásig“ elballagunk; mondtam én a tényszerűnek, hogy nem jó hosszú utra szánnal indulni . . . már most hajtsa ezeket a szegény párakat, a ki tudja.

S e közben az erdélyi kocsisok ily esetekben szokásos gyakorlata szerint kezdé a lovak üstökét és fileit huzgálni.

— Biz' azt én sem tudom mit csinálunk — mond bosszankodva Náci bácsi.

— De tudom én — vágtam közbe, hirtelen gondolatlót megkapatva; itt e domb aljában van Somfalva, s itt nekem régi ismerőim vannak, kik szívesen kölcsönöznek

pár napra egy szekeret szánunk helyett. A zsal aztán csak bemegyünk, ugy-e András gazda?

— Na ezt ugyan jól kigondolta a tens ur, — mond András megvigasztalóva, s a nélkül hogy Náci bácsi kételyeit bevárná, lefordult az ország utról a jól sikkó mezei szánutra, melyen vigan kezdtek lovai szaladni.

— De hát mi hely az öcsém? Szívesen látnak ott minket? . . . Lesz-e szekerek? Ide adják-e? Ezen kérdések merültek fel Náci bácsi kételkedő ajkairól, melyekre én egyszerű rövid igennel feleltem, miután a hirtelen kapott eszméhez egy másik szövődött, mely akaratlanul is mosolyt idézett ajkaimra.

— De szólj hát, kihez vagy kikhez megyünk?

— A Rontó-kisasszonyokhoz.

— Kik azok a Rontó-kisasszonyok?

— Azok igen derék leányok, bátyám, kikkel én a 49-ki hadjárat alatt ismerkedtem meg, midőn egy czirkáló csapattal e faluba voltam küldve.

— De hát miféle Isten bogarai? Van-e apjuk, anyjuk?

— Igen derék leányok. Meg fogja őket látni, bátyám. Különböben árva s a gazdaságot, gazdasszonyiságot szép kis jószágoeszkájkön maguk viszik.

— Hm — mondja Náci bácsi — akkor igen derék leányok lehetnek. De hát már itt vagyunk a faluban; merre laknak?

— Mindjárt meglátjuk az ősi kuriát. Csak azok az öreg fűzfák és magas sövény-kerítés takarja el szem elől. Tartson arra jobbra a keskeny sikátor felé András.

— Nincs itt, uram, egy kerékvágás sem a hó leesés óta, pedig annak lehet egy pár hete; nem lesz ott szekér; hiába megyünk oda.

— Ne okoskodjék kend András, csak hajtson.

András aztán nem is okoskodott s pár perc mulva ott állottunk a magas galambugos kapu előtt, melyen czifra betükkel volt felírva:

Spectabilis ac Nobilis Martinus Rontó me fieri fecit Ao. 1806. (Engem Tekintetes Nemes Rontó Márton készítetett 1806-ban.)

A kaputól jobbra egy magas szalmafüdeli épület állott: a hetes lakása; balra alacsonyabb hosszú épület, melynek röfögő lakói elarúlták rendelését.

Azt tudtam, hogy a hetest azelőtt mint egy 15 éveskével Gligornak hívták; azért egész jó hiszemmel bekiáltottam:

— Hej Gligor! nyiss kaput!

És csakugyan a kis hártya-ablaku cselédházból az egykori Gligor lépett elő, talán épen abban a gomba-alaku zsiros kalapban, melyben egykor; — s melyet levéve, szolgalatkészen kiáltá:

— Parancsodra, uram! — s azzal nagy buzgóssággal fogta a kapu nyitására, mely azonban elannyira nem akart sikerülni, hogy csak miután ajuk egyestült erejével sikerült végrehajtani.

András már ezalatt körülnézett az udvaron s a nyilt felszerben szemébe ötlött egy börső szekér, köznyelven bricska.

— Jól vagyunk már uram, — mondja örvendve — van szekér!

— No lám! — mondaná s azzal megindulánk a főépület felé, miközben Gligor, az oláh hetes mentegetőzött, hogy biz itt már rég nem volt vendég s a kisasszonyok az őz óta nem mentek ki sehova.

— De hát a szekér jó-e? — kérdi aggodva András.

— Már hogy ne volna? — felel az szemrehányólag. — Nem szabad nálunk elromlani semminek!

E közben mi a havat leverve magunkról, a gyaloguton előre haladtunk.

Ott állt az udvarközepén a nagy eperfa; talán egy ág sem hiányzott rajta utolsó ittlétem óta; alatta a romlott malomkerék-ből készült asztal az aratók számára, még talán a mult század kegyeletes emléke.

Ezen tul nyult el, szemben a kapuval a magas zindelyfedelű lakház, keskeny, alacsony tornácával és apró vasrácsos ablakival, oly forma hatással, mint egy törpe emberkéé, ki mélyen szemébe huzta kalapját.

És e tornácson, mely agyaggal művészi-leg ki volt tapaszta, s egy lányira róka festékkel és kék szalmahamuval tarkán kifestve, állott a könyöklőhöz támaszkodva Anikó kisasszony. Álla fehér kendővel felkötve és ép oly meglepott arccal, mint midőn ezelőtt 15 esztendővel behajtottam volt hozzájok.

Anikó kisasszony (igy hívják Erdélyben az Annákat) életkorát nem tudnám meghatározni, de nem is illendő arról szólni; elég jó tulajdonsággal bír ő arra, hogy ezen csekélységet teljesen kiejtők a számitásból. Tehát Anikó kisasszony kerek arca, és jószágosan mosolygó kék szemű hölgy, elég szabályos arccal és természetel. Egyszeren sötétkéék „házi szőttesbe“ volt öltözve.

Jöttünkre nem palástolhatta meglepetését.

Köszöntünk: fogadta.

Méltóztassanak besétálni. Kérem ne tessék a bundát levetni, meghüthetik magukat. Kikhez legyen szerencsénk? Mi járatban méltóztattak hozzánk fáradni?

E kérdések vége már benn folyt a szobában.

— Én Szabó Ignác vagyok — mondja Náci bácsi, nem minden zavar nélkül tekintve körül a jó meleg szobában, melynek kettős ablakai a jól apolt virágok miatt alig engedtek be valami újlagosságot.

En pedig elég impertinens voltam Anikó kisasszony elé állani s azt kérdezni, ha ismer-e még?

Voltam pedig én 49-ben teljesen szakáll és bajusztalan ifjonez, honvéd ruhában, — most itt-ott öszbe veyült szakálu vén ember.

— Nincs szerencsém — mondja zavarral Anikó kisasszony, — de talán Lilla megismeri.

Lilla kisasszony csak most lépett be, ő sem változott semmit, ha fekete szemei nem volnának, melyekből elpusztíthatlan nyájasság mosolygó felénk, alig lehetne őt nővérétől megkülönböztetni. Viselete, modora is egyenlő és épen olyan mult félszázadi hátravágot puckerlivel (böcsánl e régi használatu szóért) fogadja a vendégeket. Lilla kisasszony nem viselt fehér kendőt fején s jól őrzött fekete firtel szorosan simulnak halántékához azon régi jó viselet szerint, mikor a divatot még „módí“nak hívták.

— Gyere csak Lili, ez az ur azt mondja, hogy mi ismerjük őt; neked jobb emlékezed van.

En Lilla kisasszonynak is eleje állottam, de ő sem volt szerencsebb a fölismérésben. — Csodálatos — mondek — pedig alig pár éve, hogy mint honvéd-hadnagy nagysádotk vendégkeretében részesültem.

Erre csaknem egyszerre kiáltottak föl:

— Lehetsetlen! És maga Sz. ur lenne? Hisz akkor még sem bajusza, sem szakálla nem volt.

— Szjaj, az idő nálunk férfiaknál hamar telik.

— Már most jól emlékszem — mondja Anikó kisasszony. — Tessenek az urak helyét foglalni. Ide kérem a kanapéra! Lilla! Eredj, süttess egy kis jó palacsintát s hozass bort fel.

Lilla kisasszony azonnal távozott.

— De nagysádotk egy hajszálnyit sem változtak azóta.

— Köszönöm — mondja Anikó kisasszony. — De akkor is sokszor mondtam, hogy mi nem vagyunk „nagysádosak.“ Ez csak a bárókat illeti.

— Én is mondtam, hogy mai világban mind így hívjuk az előkelő nöket.

— Jól mondja a kisasszony — mond Náci bácsi — az egész csak az új módú világ romlottsága, mely a nyomoruságot czifra titulkál takargatja. De instálom, ne tessék fáradozni, mi nem mulathatunk sok s csupán egy alázatos instántiával járulunk.

— Instálom parancsoljanak. Mivel szól-gálhatunk? kérdi Anikó kisasszony Náci bácsi modora és pártfogása által láthatólag kellemesen érintve.

— Szánunkkal az országuton elakadtunk s teljességgel nem juthatnánk be este-re a városba. Ekkor az öcsémnek eszébe jutott, hogy itt drága régi ismerősei vannak, kiktol grácia kiépnek kérhetünk egy szekeret pár napra, ha ugyan nincs egyéb czélra elfoglalva.

— Ó dehogyan van. Hanem azért instálom, ne siessenek, már lemenőben a nap; az éjjel itt hálhatnak az urak s reggel vigan bemehetnek.

— Inkább jövet lennénk oly szerencsések — mondanám, — most sűrűgetős az utunk nagyon.

— Ugy azonnal rendelkeztesz Gligornak — mondja Anikó kisasszony sazzal kisietett.

— Enyje, be helyre egy leányok ezek! — kiált fel Náci bácsi.

En pedig, mintegy a mult visszaemlékezései fölbresztése végett, körültekinté a vendégszobában.

Minden a régi helyén volt.

Középen, egy lefelé hajtott fekete rámás és pár pávatollal ékített tükrök előtt a sötét bőrkanaapé, egyenes háttal, két fekete fáju karszék, melynek csak ülőkéje volt párnás s szétterpedt lábu székek. A falakon a harminczas évek hósei: Vesselényi, Balogh János, Palóci és Bánffy László fakult képek; egy kaszatenen (fókos szekrény) tüveg-tokban renaissance készítésű óra, gypsz szobrokkal ékítve, mely most is állott és 6-ot mutatott, mint ezelőtt 15 évvel; mellette könyvek: Csokonai „Lillája“, Dugonicus „Etelkája“, Fáy „Bélteki háza“ és Kisfaludi „Hímfi szerelmei“, melynek egyik kötetete a „Kesergő szerelem“ épen arra a versszakra nyitva, melyre akkor; hihetőleg Lilla kisasszony kedvenc költeményére, mely így kezdődik:

„A kutyáktól üldözötten,
A megrémült őz fut, fut,
Valameddig csalt vethető,
Bátoroság helyre jut,
Igy futok én Amor elől“ stb.

A gitarré, a „nemes“ kisasszonyok ezen 40-es évek előtti zongorája, ott feküdt az ágyon, s igaz, hogy a legvékonyabb béluh, mint ezelőtt annyi évvel, most is megvolt egy helyütt bogozva, mi hangját még akkoriban kelletlenül rezgővé tette; de fogadom, hogy azért Lilla kisasszony csakugy tud rajta accompnierozni a „Zokoghat még egy betűcskéte“ vagy az ő szerinte legújabb „Tiltsa bár az ész szava“ mellé, mint akkor, midőn egész Európában háboru volt, csak Soufalván volt szent a békeség.

Nem tudom, miként lehetett, de nekem ugy tetszik, mintha Somfalva, hasonlólag Pompejihez, valami nagy szerü katasztrófa által megkövült volna; csupán azon különbséggel, hogy itt nem a halálban, hanem az életben történt a dermedés, kiterjedve még a házi állatokra is.

Legalább az a kis kutya, mely Anikó kisasszonynak oly nagy kedvence volt, semmi változást sem mutatott fel; s ép ugy „Amor“nak hívták, mint talán nagyapját, mely akkor uralkodhatott. Nem is hiszem, hogy ez egyetlen Amoron kívül, valami más

háborgathatta volna a Rontó-házban a kedélyeket.

Emlékezhettünk, hogy a görög bölcsek sok mindenben keresék egyidőben a boldogság nyitját.

A künikusok a nélkülözésben, vágynélküliségben, az epikureisták az élvezetekben, a stoikusok a nyugalomban.

A Rontó-kisasszonyok az első és utolsó bölcselmi iskola elveit egyesíthették, azok véglelei nélkül, de merjük állítani, hogy a célt jobban megközelítették amazoknál.

— Tudja-e Náci bácsi — mondék ezen gondolatokkal foglalkozva, — hogy ezek a Rontó-kisasszonyok igen boldogok lehetnek?

— Én bizony elhiszem — mond Náci bácsi; — a tisztán tartott tükör előtt önelégülten billegte magát. — Hogy nagy rend van itt, annyit látok.

— Rend? Nincs olyan

a világ legelső katonai államában vagy a legzigorubbant tartott kaszárnyában. Egyik héten Anikó kisasszony a „hetes“, másikon Lilla kisasszony. A „hetes“ viszi a gazdaszonyi teendőket, — a másik Gligor segítségével az alatt a kül gazdaságot folytatja.

— S van-e mit aprítani a tejbe? — kérdi Náci bácsi, magyar nyakravájlója rojtjait igazgatva.

— Nézzen ki az udvarra.

Mindig rendelkezésükre áll öt-hat fejős bivaly. Tej e szerint van.

A bele aprítani való is csak kikerülhet ebből a pár száz holdból, melyet édesatyjok reájok hagyott.

Igaz, hogy a kisasszonyok, mint minden változtatásnak, a commassatióknak is ellenségei, s ez maig is alig történt meg; de hát mit gondol, képzele-e, hogy e két igénytelen leány jószága jövedelmének csak felét is elköltené?

— Láncom a lelke! Akkor pénzek is lehet — mondja Náci bácsi s neki esett összebevigyült bajuszának.

— Már hogy ne lenne? Nézze a szomszéd szobában azt az öreg vasas ládát; merek fogadni, több van benne huszezer forintnál. Csak urbéri kárpótlást kaphattak jobbágyaik után vagy tizezer forintot.

— Hm — mondja Náci bácsi — mindjárt kiláttam belőlök, hogy ügyes leányok.

Beszélgésünket a két kisasszony belépése szakította félbe. Anikó kisasszony terítéket hozott; Lilla kisasszony, pompás maradék libapecsényét és párolgó palacsintát, Náci bácsi kedvencé tesztá ételét. Egy nőcseléd tálczán gránátszínű piros boros palacszkokat rakott asztalunkra.

— Méltótaskanak egyet falni (engedelmet kérünk e vidéki kifejezésért) — mondja Anikó kisasszony, — a szeker is azonnal készen lesz.

En épen mentegetőzni és fáradságukon sajnálkozni akartam: de Náci bácsi, a pala-

csinta kellemes illatától megkapva, lelkesedéssel kiáltott fel:

— Hisz ez pompás! Hisz ez büvészet! Ilyen felséges palacsintát készíteni egy nevedőra alatt! Ha római pápa volnék, Lilla kisasszonyt a halhatatlanok sorába emelném!

Lilla kisasszony kellemesen mosolygott. Nem látszott rossz néven venni Náci bácsi hízlegéseit, ki minden falat és minden pohár után felkiáltott:

— Ez pompás! Ez felséges! Végre készen voltunk és tisztességes szavakkal vettünk búcsut a szerényen, de régi modoru „complimentekkel“ hajlongó kisasszonyoktól, kiknek megígértük, hogy harmadnapra ebédre fogunk visszatérni.

(Vége köv.)

Aradi honvéd-émlék. — (Aradi Zsigmond szoborműve.)

Az aradi honvéd-émlék.

Az aradi utcai harcz egyike volt a honvédség legszebb hadi tetteinek. Horváth Mihály a szabadságharc legdicsőbb csatái közé sorozza. A szerföltött tulnyomó számu ellenség elől, melynek még az aradi vár is hatalmas támaszul szolgált, a magyar haderő az 1849-dik év február havának 8-dikán visszavonult s Aradot a császári katonaság és nagyszámu szerb felkelők szállták meg. Tudjuk, hogy e felkelők legkevésbé sem tartoztak a szerb köznép javához. Elégge mutatták ezt Torontál és Bácsmogyók felútt helységei. Aradot hasonló sors fenyegette; a rablás már meg is kezdett, midőn a végveszély küszöbén Asztalos Sándor akkor honvédkapitány vezérlete alatt egy zászlóalj honvéd lelkesen rohant vissza a városba. Asztalos Sándor a 29-dik zászlóaljat bátor elszántsággal és helyes számíttással azon pillanatban vezette vissza, midőn az ellenség egy része rablási

szándékkal elszéledt. A császáriak elszánt ellenállása daczára sikerült rövid vérengző utcaharcz után a városból ki, a befagyott Maros másik oldalára (a hol a vár is van) úzni az ellenséget. Ki kell emelnünk Boczkó Dániel kormánybiztos, jelenleg országgyűlési képviselő érdemét, kinek lelkes szavai bátorították, kiváltképen arra a zászlóaljat, hogy egy százados vezérlete alatt a már győzőnek tartott ellent megtámadni merjék, a midőn az egész magyar haderő visszavonult.

Alig hogy az abszolutismus roskadozott, mindenfelé igyekeztek emléket emelni azon hősöknek, kik a már-már kihaltnak hitt magyar vitézségnek újra világhírt szereztek; mindenfelé emléket emeltek azon hősöknek, kik azon törvények védelmére ragadtak fegyvert, a melyek a nemesség előjogait megszüntetve a nép szabadságának vetették meg alapját. Nem csoda, ha Arad fia is gondoskodtak arról, hogy a városuk védelmében elesettek emléket megörökítsék. A nemzeti dicsőség és a feláldozó vitézség iránti tiszteleten kívül erre kötelezte az aradiakat a megmentőjük iránti hálaérzet is.

A szobor-émlék, melyet a hálás aradiak a halhatatlan hősök emlékének szenteltek, nemcsak egyszerű figyelmeztető emlékjel, mint alakilag igénytelen honvéd-émlékeink, hanem művészileg is kivitt szobor. Egyszerű, de szép arányu talapzaton térdel egy carrarai márványból vésett életnagyságnál valamivel nagyobb nő-alak: a város fal-koronájával díszített, „Arad“ babérkoszorút téve le védői sírjára. A szobor készítője a szép tehetségű Aradi Zsigmond kerülte a hatásvadászat aprólékos eszközeit és a művészi hatás annál meglepőbb. A nemes szépségű arc nemcsak fájdalommal, de a lélek emelkedettségét is mutatja. A részletekben különösen szépek a hajfürtök s a nem kevésbé plasticus karok. A ruházat nemesen egyszerű redőzete gondos tanulmányt és nemes ízlést árul el.

Öszintén örvendünk, hogy a hős honvédek méltó emléket nyertek, melynek művészi kivitele nemcsak a művész dicséretére válik, hanem bizonyosan növelni és gyarapítani fogja az utódok hálás kegyeletét s mindenki előtt tiszteletet fog gerjeszteni az elhunyt vitézek iránt.

Végül még a szobor-ügygyel foglalkozott városi bizottságról kívánunk elismeréssel megemlékezni. A bizottság 1867-ben alakult a következő tagokból: *Aczél* Péter Arad városa polgármestere (elnök). *Nagy* Sándor jelenleg Aradmegye 1-ső alispánja, dr. *Aradi* István volt honvéd-törzserő, *Vas* István volt honv.-százados, *Hász* Sándor ügyvéd és *Bettelheim* Vilmos könyvtáros. — Beugyult a szoborra 1700 ft., a szobrásznak 300 ftnyi hátralékos követelése újabb aláírások után fog szerveztetni. — A szobor felállítási helyeül az aradi főutcán levő sétatér egy kiváló pontja van kiszemelve, hol a virágos és dús lombozatu fákkal szegélyezett téren épen oly méltó helye lesz a szobor-émléknek, a mint ez kiváló díszet képezendi a városnak. — Ohajtandó, hogy a derek város e szobor leleplezését is mielőbb eszközölje s arra egy határnapot tűzve, oly ünneppel kösse azt együvé, mely méltó részvétet keltsen mindenütt a hazában. Egy város sincs annyira hivatva a napot megünnepelni, mint Arad, hol a számos véres csatákon kívül egyszersmind e fényes időkak legfőbb képviselői tizenhárom pihenik örök álmaikat.

—r.

Egy francia utazó déli Magyarországról.

III.

A Határvidékek.

„Már két ízben utaztam be azt a keskeny, de hosszú földterületet,“ — írja Perrot — „melyet Határvidékeknek neveznek; egyszer Vukovártól Diakovárig, azután Diakovártól Brodig. Később még egyszer bejártam hosszában Brodtól Sziszekig, a szávai gőzessel, utamba ejtven azokat az apró megerősített városokat, mint Brod és Gradiška, melyek a határokat védelmezték s a határvidéki hadsereg kezei közt voltak. Polgári területre csak Sziszeken tud értem, hol a szávai hajó megáll és a vasut kezdődik. Ennyi körbórlás alatt szüntelenül szemlélődve és folytonosan észlelődvé, s az ide vonatkozó legjobb könyveket és röpveteket szorgalmasan tanulmányozva meglehetősen pontos és kimerítő ismeretekre tettem szert a Határvidékek sajátos szervezete körül. Megkísérlem tehát hosszasan tapasztalásom eredményeit a lehető leg-rövidebben összefoglalva olvasóimnak tudomására valamivel nagyobb nő-alak: a város fal-koronájával díszített, „Arad“ babérkoszorút téve le védői sírjára. A szobor készítője a szép tehetségű Aradi Zsigmond kerülte a hatásvadászat aprólékos eszközeit és a művészi hatás annál meglepőbb. A nemes szépségű arc nemcsak fájdalommal, de a lélek emelkedettségét is mutatja. A részletekben különösen szépek a hajfürtök s a nem kevésbé plasticus karok. A ruházat nemesen egyszerű redőzete gondos tanulmányt és nemes ízlést árul el.

„Hogy megérthesük, miként jöttek létre a földművelő katonák e sajátos telepői, hogy minő talajból nőtt és miféle csirakból fejlődött ki e „szuronytövisekkel tuskézett fa“, szükséges, hogy Horvátország történetében jó régi korra visszatekintsünk.

„A XI. század végén a szerb nemzet, látva, hogy nemzeti dynastiája kihaló félben van, personalis unio kötelékével a magyar koronához csatlakozott és Horvátország egyike lett a szt. István birodalma *kapcsolt részeinek* (partes adnexae). Szerbia bukása után kezdtek a törökök, akkor már Bosznýakország urai, egész Krajnáig és Karinthiáig száguldozni. A veszedelem annál nagyobb lett, mikor a legzadagabb és leg-erélyesebb bosznýák főnökök az izláma tértek át; e renegátok egykori elleneiknek leghatalmasabb segédei lettek. És így a XV. század vége felé Zágráb is nem egyszer látta föttemplomától és várától koszoruzott magaslátóról, a mint a müzülmán csapatok alatt a síkságon tova húzódtak. A szerencsétlen mohácsi ütközet 1526-ban, még nehezeztette a helyzetet. II. Lajos király halála után szt. István trónja üresedésébe jött és a törökök Magyarország nagy részét elfoglalták. Horvátország ismét eltökölte magát az anyaország sorsában való osztozkodásra; 1527-ben a koronát osztrák Ferdinándnak ajánlotta fel, ki már egy év óta Magyarhon királya is volt. Ez időtől fogva, majdnem két századon át az ausztriai ház vala kénytelen megállni a kemény harcokat a müzülmánok ellen. A törökök meg is ostromolták

egyszer Bécest birodalmuk egész erejével. Itt akarták összeszorítani és leverni azt a hatalmat, melynek türelmes kitartása kifárasztá és elbénítá erejüket. Ellenkező történet; Ausztria szorította vissza a Duna és Száva tulsó partjára a müzülmán barbarizmust.

„A Határvidékek hadserege leghathatósabb segédeszköz volt e győzelmes ellentállásra. Mint minden, a mi hosszú életre szánt, csak lassan született és szervekedett az, a folytonos és makoos erőlködések eredményeképen, melyeket az osztrák parancsnokoknak a határokat védelmezése s biztosítása végett ki kellett állniok. Ferdinánd uralkodása alatt az osztrák sereg főhadiszállásul Va-

sajátszerű hatóság, e kivételes kormányzat valódi eredete, mely utóljára oly hatalmas földterületet és oly számos lakosságot vala képes magába kebelezni.

„A legrégebb adatok, melyek a határok állandó védelmére szánt első csapatokról emlékeznek, a XVI. század végeig vihető fel. E csapatok akkortájban, miként említettük, Károlyváros és Varasd környékére voltak telepítve és összes számuk valami 7000 főre mehetett. De hogy vajon már akkor eszébe jutott-e a kormányznak e katonák szabad idejét földbirtokok adományozásával elfoglalni, mely több érdekük legyen saját vidékeket védelmezni? — e kérdést a

Horvát nők a határvidéken.

történelem nem oldja meg. Valószínű, hogy ez a viszony csak ugy magától apránként állott elő és fejlődött ki.

E határvidéken a háboru egy századnál is tovább dühögött; a lakosoknak az a része, mely a halált vagy rabzoltságot kikerülheté, az ország belsejébe menekült. A falvak és gyümölcsös kertek elpusztultak; a legtermékenyebb szántóföldeket a dudva verte föl; a rengeteg csor és bükkfaerdők, melyek Horvát- és Tótországot még ma is majdnem egészen beárnyalják, mind több-több tért foglaltak el a művelet alatt állott földekből, s végre a hol az erdősegek végződtek, ott a posványok és mocsárok veték kezdetüket. Az egykor oly gazdag lapályok szomorú pusztasággá süllyedtek alá. Mi volt hát egyszerűbb, minthogy a katonák e gazdátlan földeket művelet alá fogják, mikor határvédelmezési hivatásuk ném szabad időt engedett számukra? E kövér legelők, melyeket minden kikelőkor végig öntöznek a Szávának és mellékfolyóinak kiáradott hullámai, nem-e mintha csak teremtvé lettek volna az ellenségtől elszakmányolt barmok táplálására? Ha pedig már barmunk és legelőnk van, igen természetes, hogy házat is építünk hozzá, habár egyelőre csak fából is, a melyenekben a határőrök többnyire még ma is tartózkodni szoktak. Erdő elég volt, mely épületfát, zsinolyt és lajtorjaleposót szolgáltatasson, melyen az ajtó nyílásig fölmászhasanak. És így állván a dolgok, melyik szép leány vonakodhatott volna

nőül menni a vitéz *granicár*-hoz, hogy együtt lakják vele abban a faházikóban, melybe férje annyi dicsőséget és annyi szákmányt fog haza hordani?

„Lehetett volna-e akkor célszerűbb és biztosabb eszköz kitalálni a határok elzárására, mint újból benépesíteni e néma és utatlan pusztaságokat, melyek mocsárai sásai között, és cserjék árnyai alatt oly gyakran elrejtették s oly gyakran átboccattatták a *sipahik* és bosznýák *timarioták* gyors rabló bandáit, a gyilkosságot, rablást és tüzzel vassal pusztítást? Lehetett volna-e biztosabb korlátot vonni e rabló száguldozások ellen egy jól fegyverzett ügyes és bátor férfiakból álló eleven védgátnál, mely minden perczen kész

TÁRHÁZ.

jelentkezett, a kormány naponta szünetelt... oszoban ajánlák föl, mint a mennyire becsülték s a mennyit a vevők megérintek. A család sürgeti is már az eladást, s gyorsan kell határozni, ha a nagy műkinöket megtartani öhajjuk.

*(Az történelmi társulat) idei vándorgyűlést Vasmelegyében tartja. Valószínűleg szeptember 18-án veszi kezdetét, és pedig Szombathely, Kőrmend, Monyorókerék és Muraszombatban tesz tudományos kutatásokat.

*(Az országos lővészegylet) ugyanazon időben aulog. folytatja alakuló közgyűlést midőn Pesten az országos dalárúnepeleg fog megtartani.

*(A magyar posta-hivatalnokok egylete) e hó 5 én Gervay Mihály országos főpostáigazgató elnökelete alatt közgyűlést tartott. Ezen egyletnek alapja eddig 8500 frt, a f. évi kiadása: segélyezésekre 700 frt, tiszti fizetésekre 250 frt, irodai és egyéb költségekre 200 frt; összesen 1150 frt. Joannovics György javaslata az egylet szervezése tárgyában, csak némi módosításokkal fogadtatott el, melyek szerint az egylet sok tekintetben igen korszerű és a ezelnak jobban megfelelő alpralett fektette. Még egy hetes bizottmány választatott a postamesterek és postakidők nyugdíjaztatása ügyében.

Egyház és iskola.

*(A pesti egyetemhez) mint a „P. N.“ hallja, dr. Apáthy István a váltóigej és váltóeljárás, dr. Sághy győri tanár pedig az osztrák polgári jog tanszékére nevezetett ki tanárnak. Dr. Sághy kinevezetése a jogi kar fölterjesztése ellenében történt, mely folyamodó fatalagsága miatt — még csak 26 éves — nem kandidate.

Közlekedés.

*(Miskolcz, máj. 18.) A Lopresti-féle hogyi vaspálya próbamenete ma délelőtt ünnepelesen megtartott. Képvisele voltak a nagy forgalmi intézetek és a saját 27 tag által. — Délután 2 órakor banquet. Felköszöntenek a feltalálóra és gr. Károlyi Ede-re. Ezanccsere a nagy jövőt igérő új rendszer meghonosítása felett.

*(A győr-szombathelyi vasutovnal) a f. évi augusztus hó 1-én fog a forgalomnak átadatni, a székesfehérvár-kiszellei és a szombathely-gráczai pedig 1872. évi augusztus 1-jén.

*(A nyíregyháza-ungvári) másodrendű vasut leand hazánkban az első, melynek tál idején mind a három osztálya fűtve lesz. A képviselőház e vonatnak engedélyokmányát szórdán tárgyalta és Irányi Dániel indítványára e módosítást elfogadta.

*(Az első magyar-galiciái vasut) építése ügyében erélyes felszólításokat olvasunk. Mennyire sürgettetett a pálya engedélyezéseannak idején, mily viharos jelenetek folytak miatta a képviselőházban s ugy a magyar, mint a közös hadügyminiszterium életkérdés gyanánt tüntették fel a vasut gyors létrehozatalát. A magyar ugy mint az osztrák törvényhozás tehát végre megszavazta s építési határidőtől az újhely-homonnai és a przemiszlavne részokra 2 év, Szavne és Homonna közti részre pedig 3 év lón kiltizve. E határidő elég hosszú, de a vállalkozók az engedély megnyerése óta nem igen sokat látszanak törődni a tetteges építéssel. A magyar területen futó rész a magyar kormány sürgetésére már munkába vétetett ugyan s a legnehezebb földmunkákat már folynak; do az osztrák területen mindedig egy kapavágás sem történt. Kötelezőségi pontos teljesítésére kellen szorítani az engedélyéseket.

Balesetek, elemi csapások.

*(Vízáradoásokról) irnak ismét vidékekről s Erdélyből érkezőnek legszomorubb hírek. Szászvárosról írják, hogy e hó 8 és 9-ike közti éjjel a gyakori zápor és nagy hóolvadás folytán megdagadt Sztrigy elmosa a hidakat és uttöltöteket. A Küküllő mentében Segesvárral felett f. hó 13-án oly zivatar volt, hogy a folyó árjai néhány percz alatt kiöntöttek. Ugyanakkor Kumd-ban is nagy zivatar volt, s a veteéseket jégeső tetto tönkre. Legborzasztóbb volt az elemi csapás Nagy-Bun helységben, Segesvárral felett. A Küküllő csakhamar visszatért medrébe, s akkor egész borzalmaságában tünt

fel a pusztítás, melyet okozott. Az iszapban összevegyülve hozverték a házak romjai, az állatok hullái és emberek tetemei. Csak az elmosott község helyén 40 halottat találtak, a part mentében szét-szórva tizek, a segesvári kórodába pedig harminczöt halottat szállítottak.

*(Kevermesen) Sina b. birtokán, f. hó 12-én esti 9 óra után nagy záporos közbön egy uralalmi istálló sarkán ütött le a villám, az istálló belseje egy pillanatra egészen lángban állt, ezután a villám a nyitott ajtón kivonulva, a földbe csapott s nagy gödört furt a földre. Emberélet nem esett áldozatul s a jószágban sem történt semmi kár.

*(Tempom és torony beomlás.) Nagykárolyból írják a „Hon“-nak: A Rákócziak és Báthoriak történeti nevezetességgel bíró esedi vára romjain csak most emelt új református templom, melyet 1865-ik évben kezdtek építtetni, és eddigleg több mint 30,000 fruba került, május 8-án vasárnap délelőtt, épen, midőn a gyülekezet benne isteni tiszteletra egybegyűlte volt, toronyostól együtt, iszonyu ropogások közt összeomlott. A véletlen szerencsének köszönhető, hogy a torony nem be-, hanem kifelé bukott; mert különben nemcsak a három künn ülő öreg asszonyt, de az egész népéget oda temette volna. A templom még nem volt bolthajtás alatt s ideiglenesen azért jártak bele, mivel a husvét előtti héten, a lőkész udvarán levő régibb templom hamuvá égett, s így nem volt hova járni, mint a készülő félben levő új templomba.

*(Megégett tánczosnő.) A bécsi udvari dal-színházban pár nap előtt nagy zavart okozott egy eset. Jaksch Anna fiatal tánczosnő „Sardanapal“ második felvonása alatt a színpalak között oly közel állott a gázlángokhoz, hogy könnyű tüllruhája lángokba borult. A leány első jöletésében siklotta a színpadra ugrott s kezeivel hadonázva, még nagyobb tápot nyujtott a csapkodó lángoknak. A színpadon levő tánczosnők e látványra elfutottak, de néhány férfi a színpadra ugrott, hogy a tüzet eloltsa. És sikerült is, de az életveszélyben forgott leányka mindamellett igen súlyos sérüléseket szenvedett. E katasztrófa nagy zavart okozott az egész színházban. Sokan az utczára szaladtak: „Ég a színház!“ kiáltásokkal. E hir villámgyorsan torjett szét a városban s a központi feoskondó hat percz mulva már ott termett, s ezt több is követé. A király szintén nézte az előadást s tanuja volt a föllelem jelenetnek. A szerencsétlen fiatal leány égési seibeiben — meghalt.

*(Budapesti esetek.) Budán, a vízivárosban egy ház első emeletén az ablakrádányókat akarta föltenni egy szerencsétlen cseléd, de elvesztvén a súlyegyent, az udvarra zuhant. Szerencsére alatt egy nagy kutya hevert, a szolgált tehát arra esett, s így egyéb baja nem történt, minthogy egy lábát kifizeamította. A kutya azonban rögtön megdőglött. — Szerdán egy sződa-vizes szekér, mely nagyon meg volt terhelve, a régi színházterem fel fordult s a szikvizes üvegek nagy durranással pattoztak szét.

Mi újság?

*(Batthyányi hamvainak) áthelyezési ünnepele a lehető legnagyobb közgyűléssel fog megtörténni. A honvédegyletek közgyűlése szintén akkor lesz, s így a 48—49-iki korszak hősei testiletilog vesznek részt benne; József főherceget föl akarják kérni, hogy a mostani honvédség is képviselve legyen a gyász-ünnepelelyen; a megyéik legtöbbjéről hallani már, hogy képviselőtnei fogják magukat. — A Batthyány-ünnepély előestéje következöleg fog megünnepelteni a nemzeti színházban. Elsősor a nagy zenekar fogja előadni a „Hősök indulóját“ Lisztől. Ezután fog következni Kieseludy Károly „Kemény Simon“ címü drámája, Szigligeti epilogiájával. Az előadás tableankkal vázolóbrát s a nemzetiségek kibékülését fogja ábrázolni. A temetés napján nem lesz előadás; a nemzeti színház tagjai testiletilog vesznek részt a gyászszertartásban.

*(Kérdésbe tetétele) a Deákpart értekezletén, hogy a törvényhatóságok rendezésére, vagy az igazságszolgáltatásra vonatkozó tvjavaslatot vegyéek-e előbb tárgyalásra? a szűkebb közvélemény az előbbi mellett nyilatkozott. Valószínűleg

a legfinomabb és legegénylőbb jó íz és jó illat által tüntette ki magát, a F. Maria Farina-félt találta, melyet mindonek közt leginkább ajánl. A gyermekeket korán, már 5—6 éves koruktól kezdve arra kell szoktatni, hogy kis puha fokgefevel naponként reggel és étekezés után fogaikat tisztogassák meg, hogy ezen szokás egész életükre maradandóvá válják. A fogaiknak szivacsos vagy ronggyal tisztogatása haszontalan. Időről időre jó a gyermekeknek is az előbb megnevesített fokgefevére, a foghus erősítése és edzése ezájából, kevés kölni vizet öntené.

A fenebbiekből tehát fogaink épségben tartására és ápolására vonatkozólag következő diaetetikai szabályok folynak:

- 1. Kerüljük fogainknak mindennemű mechnikai sértesét; kemény testekre harapás állítat ugy, mint a kolló munkálkodás hiányából származott, puha, könnyen rágható ételek választásával vagy az egyik oldalon rágással.
2. Kerüljük az éles hőmérsékeltváltozást, mind a jégáridő, mind az igen meleg ételekre és italokra nézve.
3. Kerüljük a vegyi ártalmasságokat, nevezetesen mind a fogaikat megrontó savakat, mind a „fokgefe“ lerakodást előmozdító lugunfos fogporokat, fogszappanokat és fogpasztákat.
4. Naponként reggel és minden nagyobb étekezés után gondosan mossuk meg szájunkat és fogainkat langyos (vé-rünk melegségével bíró) vízzel.

Dr. Bardocz L.

A legújabb magyar vasut.

Miskolcz-Diósgyőr-nél a regényes hámosi völgy kezdetén, melyet Tompa Magyarország „Tempé“-jének nevezett, egy csodálatos könnyed kis vasutka kigyózik fel a hallgatag rengetegbe; sehol körülte semmi élet, a vasuti órházak vörös, fehéren kozkázott jeltáblái nem zavartják a természet gyönyörü képeit s a gözösek dissonans moraja nem háborgatja a völgy magányát, melyet csak olykor ver fel a fajtakkas éles őrszava.

Es mégis itt vasut viz kereszttül. A vékony sinokon ott jön a hosszú kocsiok, előtte semmi gözgep, utána is semmi háterő, — az egyes pályán mintegy alvilági szellemtől vonva ugy siklik gyorsan tovább terhelvel lefelé.

Ez a Lopresti vasut, így nevezetve feltalálójától bár Lopresti Gyulától, kitől 50,000 ftért vette meg a magyar kormány a jogot, ilyen rendszerű vasutakat építhetnek diósgyőri, ungvári, máramarosi és más állambirtokokon.

A diósgyőri hazánkban első kísérlet, mivel még külföldön is csak egyetlenegy vasut létezik ily rendszerben építve, Grudeken, Albrecht főb. teschini birtokán, — és ez Divald osztálytanácsos vezetése alatt létesítettett; — hossza 1 mfd, 100 láb emelkedéssel, habár a völgyben a vonal 1/3-ad részén alig tesz ez 2%-ot, míg a hegyek között 16%-hoz hallatnak arányt is eléri ez emelkedés; míg a csavarulatok 10—12 öl sugárral bírnak. Az egész vonal 22,000 fruba került, tehát végtelenül kevesebb, mint a rendes vasutak, és még ennyire is csak azért, mert, az első kísérlet, különben a többit mértékülendként 12,000 frttal ki lehet állítani.

A hajtó erő e könnyed kis vonalon a nehézség vagyis tulajdonképen a föld vonz ereje, és így oly tényező, mely semmi költségünkbe sem kerül; ez vizsi a hegyi terményekkel megrakott kocsiak a lasu lejtőn, de sima uton lefelé, és pedig oly gyorsasággal, mely óránként 3 mfdet tesz meg máris, a begyakorlás után pedig majdnem a tiszai vonatok gyorsaságával fog versenyezni. A fokenként növekedő gyorsaság azonban több helyt szükség-

gessé teszi, hogy a vonatvezető mérsékelje a kerekek megszorítása által haladást.

A miskolci állomásonál torhóktól megkönnyített úres kocsiakat aztán az elejükké fogott egy pár lö könnyedén szállítja vissza az egyenes sineken a hegyek közé.

Ezen igen egyszerű szállítási eszközön, — dea mely már eddig is 50%-tel csökkenté Miskolczra a faszállítási költséget, — a hivatalos próbamenet a közelebbi napokban tartott meg, s a hegyek közt megindított vonatka 20 percz alatt ért az első állomáshoz; s a mely idő azonban még sokat rövidíthető, mivel a vonat gyorsasága néhol a rendes vasuti gyorsvonatok gyorsaságával is felérne, ha a tartó készülékek nem alkalmaznák, melynek segítségével a legesebeseb rohanás közben is pár percz alatt megállítható a vonal.

Mint tudjuk, hazánkban számos vidékei vannak olyanok, hol a terrain csekély, de folytonos esése könnyen megengedné egy ilyen, hogy ugy mondjuk: „automat“ vasut létesítését, mely még ha kettős sienekkel lenne is ellátva, mégis aránytalanul kevesebbe kerül a csinált utaknál, míg ellenben a föld nyirkos természete ép ily vidékeken az év nagy részében teljesen lehetlenné teszi a közlekedést, s a mely vidékeken aztán e miatt a legközelebbi tájakra kapható szükségletek gyakran többre kerülnek, mintha vasuton messze vidékről hoztának.

*(Az öngyilkosságok statisztikája Franciaországban) az utolsó összeszámitás szerint a következő adatokat tünteti elő: a mult év folytán 4,008 férfi és 1003 nő követett el elete ellen mérényletet. Ezek közül 960 férfi és 407 nő vízbe ugrott, 1972 férfi és 335 nő fölalkasztotta magát, 237 férfi és 3 nő pisztolylyal, 251 férfi és 2 nő puskával vetett végett életének, 132 férfi és 113 nő szögözöl ölte meg magát, 74 férfi és 44 nő mérget ivott, 99 férfi és 55 nő pedig magasabb helyről ugrott le, s eképen lett öngyilkossá. Harmadczegyven a vasuti sinen kereszté halálukat s egy éhséggel végezte ki magát. Az öngyilkosságok legnagyobb részét napszamosok követték el.

*(Egy francia olvasó-könyvben), mely gyermekek számára készült, s melyet több iskolákban használnak kézi-könyvvül, következők leírása olvasható a „katoná“ szónak: „A katoná nem ember többé, hanem az volt. Az emberiségnek sokféle szolgálatot tesz. Őrt áll, hogy valakit meg ne lopjanak vagy öljenek. Maga azonban gyilkol háborus időkben, de azok, a kiket megöl, ellenségek. Békés időkben segít a nevelőknek a gyermekek fölött való vigyázásban, őre a gyermekleánykák ártatlanságának, s utolsó reménye az előregedett szakácsnőknek. Nem csupán kaszárnyákban található őket, hanem konyha-szekrényekben s a kamrák közelében is. A katoná rendszeren igen sok pénzbe kerül, de örömet fedezik a fontártásukra szükséges kiadásokat, mivel rendkívüli szolgálatokat teljesítenek.“

*(Öngyilkosság jelmezben.) Eidenburgban közelebbi furcsa öngyilkosság történt. Winter Tamás, fiatal szinész beleszeretett az igazgató harminczéves leányába, ki azonban büszkén visszatartotta a „huszonégy éves bolond“ (a hogy öt nevezni szokta) szerelmét. A szerencsétlen ifju, miután azt képzelte, hogy nem tud megélni a leány nélkül, elhatározá: hogy megöli magát. Egy este az előadás után — le sem vetvén I. Károly idejéből való jelmezt, melyben épen játszott — kedvese házához sietett, felmászott létrán a 2-dik emeletre, kötele köztött a leány hálósorozatának ablakára, s tovább dobván a létrát lábaival, ott azon a helyen felakasztá magát. Másnap reggel az arra menők nem kísé voltak meglepetve, mit-

dőn egy ily furcsa öltözötű lovagot láttak a város egyik lezsebb hajdonának ablakából kilőgni. *(Gyors posta.) Hóke Lajos fölemli a „Föv. L.“-ban, hogy a régi jó időkben a közlekedés oly gyors volt, mikép 1880-ban a párisi július 27-iki forradalmat ép egy hónap mulva, augusztus végén tudták meg az újságokból Dobreczenben; míg az 1848. február 24-diki párisi forradalom híre Pozsonyba márcz. 2-kán jutott; az 1851. decz. 2-diki párisi államsiny híre pedig már másnap Pestre hozá a távirat.

*(Adoma Rómából.) Egy francia püspöknel, épen midőn reggelizett, egy pápai udvari titkárt jelentette be magát. A szokásos üdvözlés után a püspök megkínálta reggelivel. „Nagyon köszönöm! Nem lehet! — válaszul a titkár — ma bójt van; de különben is már készer reggeliztem.“

*(Hamilton hercege) orosz geffert csinált. A plebiscitum kitözésekor ugyanis fogatott, hogy a császárság nem kap 5 millió „igen“-nél többet. Az 5 milliót meghaladó „igen“ szavazatok mind-egyikeért egy-egy aranyat ígért ellenfellenék, míg ez viszontfogadás fejében arra kötelezte magát, hogy az 5 millióhoz hiányzó minden „igen“ szavazatért 2 aranyat fizet a hercegnek. E szerint most Hamilton herceg több mint két millió darab aranyat tartozik fizetni ellenfellenék.

Egyveleg.

*(Népszámlálás.) Szeged város népessége 70,179. Ebből 34,966 férfi, 35,213 nő. — Róm. kath. 65,455, gör. keleti vall. 484, helvét 422, nazareus 56, zsidó 3528. — A férfi lakosság közül 21,038 nőtlon, 12,848 nős, 817 özvegy, 163 elvált; a nők közül 19,180 hajadon, 12,861 férjes, 2934 özvegy, 238 elvált. Helybéli férfi 33,224, nő 34,126; idegen (az ország más községeiből, az ausztriai tartományokból és külföldről) 1732 férfi, 1085 nő. Jelenlevő ideiglenesen 21, tulhuzamosan 34,348 férfi, 35,210 nő. — Csupán olvasni tud: 888 férfi, 2090 nő; írni és olvasni tud: 11,985 férfi, 7223 nő; sem írni sem olvasni nem tud: 22,093 férfi, 25,900 nő, összesen 47,986 (tehát a lakosságnak több mint fele; szomorú adat!) A férfiak közül kettő van 100 éves, a nők közül egy 101 és egy 105 éves.

tehát az még ez ülészek folytán keresztül megy, a többi pedig észre marad.

** (Zrínyi- és Frangepán-émlék.) A „Vasmegeyei Lapok” írja, hogy Bécsüjhelven azon tér, melyen Zrínyi és Frangepán kivégeztettek, szemétdombnak szolgált egy sörházban; s megütözve e kegyetlenség, felhívja Vasmegeye lakosságát, hogy oda emléket állítson; ha egyszerű is, de tisztességes. Reményli, hogy az ország többi vidékei is hozzájárulnak e czélhoz.

** (A magyar gazdaszónok árvaáza) javára május 15-dikén az uppesti szigetben jótékony czélú majális tartott, mely a ritka szép idő kedvezésével fényesen sikerült. Szórakozásból és élvezetből volt elég. Katonazone, léggömbök felbocsátása, hippodrom, tűzijáték, este fényes világítás, az étkész helyeken eléggé pontos felszolgálat s ezek mellé az üdítő illatos légolytényezők voltak, a minők bárkit is kielégíthettek. Közöség volt is feles számmal s mint érteültünk, a tiszta jövedelem mintegy másfélszer forintra megy, melyért a szegény árva mondának köszönetet a mulató pestieknek.

— (Ráth Mór könyvtári és kiadói üzlete) a váci utcazi „vastuskó”-házból (melyet egészen újra építenek) az u. n. háznegyzségbe, annak a harminczad-utczára néző keleti oldalára költözött át. E jeles könyvtári s kiadói üzlet nagy számú vidéki barátai számára adjuk ez értesítést, kik ha Pesten megfordulnak, szeretik az fölkeresni. Ráth ez újabb üzlet helyisége a régini sokkal nagyobb szerű s egészen megfelel egyre kiterjedtebb forgalmának. Diszesebb is sokkal az előbbinél, s berendezése, bár még csak most van folyamatban, igen izletes.

** (A Brunstok-szoborra) Rapos József bizottsági elnökhez ujabbán 426 ft. 46 kr. küldött be. Ez összegben legnagyobb tételek Erzsébet királyné Budáról 100 ft., és Brunswick Géza grófné Martonvásárról 200 ft. A zürichi magyar együletben is történt megemlékezés a kegyes özölről és onnan 30 frankot küldöttek. Elnök kéri az ivartartók, hogy ivoikat küldjék be; az adakozások részletes kimutatása az emlékkönyvben fog megjelenni.

** (Woroniecky hg. síremlékére) ujabbán követező adományok érkeztek be: „Victoria” bizt. társaságtól 15 ft., „Haza” bizt. int. 10 ft. Debreczen város törv. hatóságától 25 ft. Ó-Buda városi törv. hatóságától 3 ft. az egy db. arany beváltva 5 ft. 80 kr. az ezüst tallér beváltva 2 ft. 20 kr. összeg 61 ft. Főösszeg 803 ft. 12 kr. — Pesten, 1870 máj. 14. Ifj. Ács Károly b. pénztárnok.

** (A pozsonyi honvédszázó) felszentelését elhalasztották, mivel a zászló még nem készült el. ** (Magyar Lászlónak) a szerencsétlenül járt afrikai utazónak egy szerencsén szolgálja Hadzsi Mohamed van most Pesten. Már régóta vágyik ide, — mondja — de csak most jöhetett egy Gül Baba sírházhoz zarándokló törökkel.

** (Hymen.) Gróf Széchenyi Béla — az „U. L.” hire szerint — e napokban jegyzé el Erdődy Anna grófnőt. — Kaiser Istv. mérnök, az amerikai konzulnag pesti képviselője mult hétfőn vezette oltárhoz Kassán Gerster Irma k. a. t. — Kápolnai István, a „Katonai Közöny” szerkesztője, szintén hétfőn vezette oltárhoz Pesten Kürthy Irén kisasszonyt. — Ilkei Brádacs Antal beregi főorvos f. hó 6-án tartotta esküvőjét Kőcsa Irén k. a. nyal a Hermína-kápolnában; — Hérics János, zalamegyei törvényszéki ülnök pedig Nagy-Kanizsán Tóth Lajos ügyvéd leányával, Tóth Marcsa kisasszonnyal.

** (Szerlemből.) Losonczon nem rég egy kiszolgált őrmester halálosan beleszeretett egy zsidó leányába. Eget-földet ígért a leánynak, de a szilárd zsidó leány csak az esetre volt hajlandó az őrmesterhez nőül menni, ha a zsidó vallásra tér át. Sokáig küzdött magával a kiszolgált őrmester, hanem végre is a szerelmét győzték, s a már a két szerelmes férj és feleség. — Szomorubb azon szabadságos honvéd története, a ki Csakován szerel-

mes volt egy ottani német leánya. Az atyja, mivel a fiu szerb volt, ellenzte a frigyet. A honvéd ezt megtudván, kedvesre rálött s azt megsebesítette, azután pedig agyonlötöte magát.

** (Megszáfolat halálhír.) A „Pécsi Lapok” egyik közlelbi száma Pártényiné asszony vidéki színdarab halálhírét közölte s most kisült, hogy az egész hir talán valamelyik titkos barátja vagy ellensége privát boszúja volt, miután Pártényiné maga nyilatkozik a nevezett lapban, hogy él.

** (A gúnylótó vonalon) hétfőn próbálták meg azt a vasuti diszkocsit, melyet ezental a királyi pár fog használni. Az elsőmagyar vaggongyárban készült, s 25,000 ftba került. Van benne előterem, szalon, alvó, öltöző szoba, stb. Kivül-belöl nagy fénynyel és diszszal van kiállítva.

— (Halálhírek.) Arday Károly a gr. Teleki család nyug. jószágigazgatója s a nemzeti kör másodelnöke, köztisztviselő álló hazafi s jeles gazda, e hó 17-én meghalt. — A „Gömöri Lapok” azon gyászhiirt közli, hogy Szegehd Zsigmond, Rosnyó városnak több éven át köztisztviselő s szeretetben álló választott bírám, máj. 3-án élt 54-ik évében váratlanul meghalt. — Gedeon Lajos kir. tanácsos, Tornamegyében, Szinben, május 14-dikén életének 69-évében agyszélhűdés folytán elhunyt. Hült tetemei Hidvég-Ardóban, a családi sírboltban takarították el. — Groisz Nándor kolozsvári ügyvéd, ki nem rég megörült s ily állapotban hozatott a lipótváros tébolydába Budára, ott meghalt. — Bartl János, ki villájában évenként oly gyönyörű virágkiállításokat szokott rendezni, s Pestvárosának közönségesen ismert polgára volt, meghalt. — Ráth Mór könyvkiadónkat súlyos csapás érte: kisebbik fiát veszté el. — Szabó József asztalosmester és a budai lövöldének allövészestere, 84 éves korában meghalt; a Buda ostrománál részt vett honvédek közül sokan emlékeznek a jó öreg urra, ki öket oly szives fogadtatásban részesíté s egész házat örömmel bocsátotta rendelkezésükre. — A pesti bérkocsiosok nestorát a 97 éves Leschitz Mihályt e héten temették el. A koporsót számos gyermekei, unokái és dédunokái követték. A boldogultnak 100 éves nővére is jelen volt a temetésen. — Pollimus Jánosné szül. Lukácsy Antonia, az aradi szingizagatónak derék neje s a magyar színművészetnek egyik hívatott tagja e hó 16-án Aradon 42 éves korában meghalt. Öt gyermeket hagyott hátra. — Osváth Lajos, segédfogalmazó a közlekedési miniszteriumnál, kitől lapunk is hozott több történelmi és más tárgyú czikkeket, f. hó 11-én Budán elhunyt 27 éves korában. — Kerkápoly Károly leendő pénzügyminiszter unokaöccse Dobi Kálmán, jogi tanulmányait kitünő sikerrel végzett 21 éves ifju, május 13-án meghalt szülői házában Balaton-Henyében (Zalamegyében).

mes volt egy ottani német leánya. Az atyja, mivel a fiu szerb volt, ellenzte a frigyet. A honvéd ezt megtudván, kedvesre rálött s azt megsebesítette, azután pedig agyonlötöte magát.

mes volt egy ottani német leánya. Az atyja, mivel a fiu szerb volt, ellenzte a frigyet. A honvéd ezt megtudván, kedvesre rálött s azt megsebesítette, azután pedig agyonlötöte magát.

mes volt egy ottani német leánya. Az atyja, mivel a fiu szerb volt, ellenzte a frigyet. A honvéd ezt megtudván, kedvesre rálött s azt megsebesítette, azután pedig agyonlötöte magát.

mes volt egy ottani német leánya. Az atyja, mivel a fiu szerb volt, ellenzte a frigyet. A honvéd ezt megtudván, kedvesre rálött s azt megsebesítette, azután pedig agyonlötöte magát.

mes volt egy ottani német leánya. Az atyja, mivel a fiu szerb volt, ellenzte a frigyet. A honvéd ezt megtudván, kedvesre rálött s azt megsebesítette, azután pedig agyonlötöte magát.

mes volt egy ottani német leánya. Az atyja, mivel a fiu szerb volt, ellenzte a frigyet. A honvéd ezt megtudván, kedvesre rálött s azt megsebesítette, azután pedig agyonlötöte magát.

mes volt egy ottani német leánya. Az atyja, mivel a fiu szerb volt, ellenzte a frigyet. A honvéd ezt megtudván, kedvesre rálött s azt megsebesítette, azután pedig agyonlötöte magát.

mes volt egy ottani német leánya. Az atyja, mivel a fiu szerb volt, ellenzte a frigyet. A honvéd ezt megtudván, kedvesre rálött s azt megsebesítette, azután pedig agyonlötöte magát.

mes volt egy ottani német leánya. Az atyja, mivel a fiu szerb volt, ellenzte a frigyet. A honvéd ezt megtudván, kedvesre rálött s azt megsebesítette, azután pedig agyonlötöte magát.

2, Deli Juliánna 3, Szatmári Rebeka 10, Fábian Juliánna 3, Deli Eszter 10, Juhász Lidia 3, Szógyi Erzsébet 2, Szabó Róza 3, Gazsó Erzsébet 2, Limbai Zsófia 2, Józsa Róza 3, Miszli Erzsébet 2, Szatmári Juliánna 1, Török Juliánna 3, Bán Mária 2, Czene Eteleke 2, Tóth Mária 10, Sáská Zsófia 4, Drahos Eszter 4, Miszli Benó 4, Szadai László 3, Keresztési Ándor 3, Fábian Erzsébet 3 kr.

Nemzeti színház.

Péntek, máj. 13. „Eszek gróf” Szomorujáték 5 felv. Irta Laube; ford. Szigligeti. (Egressi Akos ur vendég fölléptül.)

Szombat, máj. 14. „Hamlet” Opera 5 felv. Zenéjét szerzette Thomas Ambroise.

Vasárnap, máj. 15. „Don Caesar de Bazan” Dráma 5 felv. Irta Dunois és D'Emery; ford. Diósi.

Hétfő, máj. 16. „Báró és Bankár” Szomoruj. 3 felv. Irta Hugó Károly.

Kedd, máj. 17. „Zampa” Opera 3 felv. Zenéjét szerzette Herold.

Szerda, máj. 18. „Rogelli előtt” Drámai tréfa 1 felv. Irta gr. Fredro; ford. Radnótfay. És „Tudán kívül kém.” Vig. 2 felv. Irta Mellesville és Duvevriert; ford. Csepregi.

Csütörtök, máj. 19. Fáy Gusztáv halála évfordulóján „Kamilla” Opera 2-dik felv. Zenéjét szerz. Fáy Gusztáv. És „Cornaro Katalin Csiprus királynéja.” Fáy Gusztáv hátrahagyott töredék műve 2 felv. Hangszerelte Erkel Gyula.

Szerkesztői mondanivaló.

— Kolozsvár. Sz. K. A küldött leveleket vettük és köszönjük. Postai utalvánnyal küldöttük a küldeményeket.

— Nyitra. T. A. A „Honban” kezdett vasuti polemia folytatását nem közölhetjük; olvasnánk, ha amant nem olvasták, meg sem értenék. Az ilyesmit legelőszérubb ott közölni, hol a czáfolat tárgya megjelent.

— Pest. B. L. „Oh mért nem tudunk lemondani?” Menjen elől jó példával s mondjon le — a versírásról.

— I. Gy. A küldött versekben, kivált az „Oh merre tűnsz...” kezdetűben látszik tehetség; de a közreaddsal jó lesz még jobbakra várni.

— K.-Sz.-Miklós. Kelen. A versben némi fanyar humor mutatkozik; de költői hangulata felolvastva nincs Nem közölhető.

— Sz. I. „Tavaszkor” nem nyilik annyi tavaszi bimbó, mint tavaszi vers a szerkesztőség számára. Ki győzné mind bokréta bókni, s ki merné mind presentálni a türelmes közönségnek?

SAKKJÁTÉK.

547-ik sz. f. — Gouyer M. A.-tól (Párisban).

Sötét.

Világos.

Világos indul s a harmadik lépésre mattot mond.

Az 542-ik számú feladvány megfejtése. (Engelhardt W.-től Gerában.)

Világos. Sötét. Világos. Sötét. 1. Bh3-e3; .. Hd1-e3; (a) 1. .... 1. Hd1-e3; 2. Kd7-c7... H tetsz. sz. 2. Be3-e5; Kd5-d4 3. e2-e4 matt. 3. Hg4-f3 matt

Helyesen fejtették meg: Veszprémben: Fulop József. — Harasztiban: Gr. Festetics Benno. — Miskolcon: Czente József. — Jásztiáron: Galambos István és László. — A pesti sakk-kör.

TARTALOM.

Gróf Potocki Alfréd (arckép). — Eressz alatt. — A megállott óra. — Az aradi honvéd-émlék (képpel). — Egy francia utazó déli Magyarországról III. (képpel). — Fogaink és azok ápolása. — A legújabb magyar vasut. — Egyveleg. — Tárház: Irodalom és művészet. — Közintézetek, egyletek. — Egyház és iskola. — Közlekedés. — Balesetek, elemi csapások. — Mi újság? — Adakozás a honvéd-menháza. — Nemzeti színház. — Szerkesztői mondanivaló. — Sakkjáték. — Heti naptár.

Felolós szerkesztő: Nagy Miklós. (L. magyar-utca 21. sz.)

HIRDETÉSEK.

Utazó és fürdő-szerek: Fa-öndök, Női fa-öndök, Uri fa-öndök, Uri-öndök, Női és uri kalapdobozok, Kézi-öndök, Táguló kézi-öndök és tászkák, Utazó-tászkák, Kézi- és fürdő-tászkák, Vállba függeszthető tászkák, Berendezett uti-tászkák, Uti-toilettek, szekrények és tekersek, Egyéb utközben szükséges tárgyak: Jó minőségű Plüdek 9 főtől 20 ftig, Lovagló- és kocsizó-eszközök: Angol díszbőr-nyergerek, Angol kantarak, Angol lótitiztó-kesztyűk, Lovagló-estorok, Lömertekek, KERTÉSZ és EISERT Pesten.

Kohn Philippe díszrekesen ismert óra-gyáros Dorottya-utca. 2. sz. ajánlja legkínosabb, jó és olcsó órákkal gazdagon ellátott ruháit 3 évi irisheli jóllakás mellett. Ezüst henger órák 4 rubinra 10-11 forintig, arany foglaly, rugóra 12-13 forintig, kettős fűddel 15-18 forintig, kristalüveggel 15, 16-17 forintig, horgonyórák 15 rubinra 15, 16-17 forintig, 15 kettős fűddel 19-20 forintig, angol horgonyórák kristalüveggel 19 forintig, 20-22-24 forintig, ugyanazok kettős fűddel 24-40 forintig, val. remontoir kengyelnél felh. 28-50 forintig, ugyanazok kettős fűddel 35, 38, 40-52 forintig, Arany órák 3. sz. horg. 15 rub. 36, 40, 45-80 forintig, ugyanazok kettős fűddel 55, 58, 60-80 forintig, valodi remontoir kengyelnél felh. 70, 80, 90-100 forintig, valodi remontoir kettős fűddel 100, 110, 120, 130-206 forintig, Arany hölgyórák (3. sz.) 25, 28-32 forintig, 8 rub. kett. fűddel. 38, 42-42 forintig, horgonyórák 15 rub. kettős fűddel 50, 55-60 forintig, val. remontoir kett. fűddel 70, 80-100 forintig, h. órák 3. sz. gym. 60, 70, 80-100 forintig, Inga-órák hetenkint felh. ft. 16, 20, 22-24 forintig, órai és félóra itéssel 30-32 forintig, óra és negyedóránkénti itéssel 45 forintig, 50-55 forintig, Havi regulátorok 30-32 forintig, Ebersz óra 6 forintig, Ezüstláncok 4 ft 50 kr., 5, 6, 6 ft. 50 kr., 7 ftig; legfinomabb francia alaknak 8 ft., 8 ft. 50 kr., 9, 10 ftig; hosszú nyakláncok 7 ft., 8 ft. 50 kr., 9, 10, 15 ftig. Vidéki megrendelések a pénzüsszeg előleges beküldése vagy utánvét mellett, gyorsan és pontosan teljesítenek. Egy inga-óra pakolásáért 1 ft. 50 kr. Órák cserében is elfogadotnak. Nem tetsző aru kieserítették. Javítások legpontosabban és jutánvos árért teljesítenek. 747 (15-0)

HETI-NAPTÁR. Table with columns for days of the week, months, and specific dates with corresponding events or names.

Köszvény-thea.

Kitűnő gyógyszer még idült köszvény-fájdalmaknál is. E szer, az egész ausztriai birodalomban a legjobb sikerrel használtatik, — s hogy minden kívánalomnak megfelelhessünk, — mostantól fogva a köszvény-thea, követező gyógyszerárakban leszen kapható:

Pest: Török J. király-utca 7-dik szám.

Bécsben: egyedül skizárológ Twerdy W. gyógyszerésznél, zum „goldenen Hirschen“ — Kohlmarkt.

Zágráb: Cjebek J.
Baden: Waber A.
Brünn: Lusar L.
Debreczen: dr. Rotschnek E.
Grecz: Grablowitz V.
Iglau: Inderka V.
Klagenfurt: dr. Hauser P.
Krako: Stokmar E.
Lemberg: Rucker S.
Linz: Violduth és fia.
Prága: Filepek A. Karlsplatz, és Lerch H. am Graben.
Pozsony: Heirici F.
Sternberg: Holly F.
Znaim: Glasner A. uraknál.

Fő- és szétküldési raktár:
Kopál A. gyógyszerésznél (Mauer) Bécs mellett, a hol egyszersmind raktárak átvétele iránt értekezhetni. — 1 csomag ára használati utasítással együtt 50 kr., két csomagnál kevesebb nem küldhető: a pakolásért 10 kr. számítatik. 808 (3-3)

Wanko D. fia
Pesten, József-tér 11. sz., a fürdő-utca sarkán,
ajánlja új nyitott
porcellán-, kőedény- és égett agyag (Terra-Cotta) áruk raktárát. 826 (5-10)

Epen most jelentek meg Heckenast Gusztáv könyvkiadó-hivatalában (Pesten, egyetem-utca 4-dik szám) és minden könyvkereskedésben is kaphatók:

COELIBÁTUS
és
POLGÁRI HÁZASSÁG.

TARTALMA:
I. A gazdasszony. Egyház-történelmi tanulmány.
II. Egynemű főtiszt. és nagyságos agyvérőnek sajnós aberrációját a polgári házasság dolgában. Tiszteletlen polemia.

Írta
PAPRÁMORGÓ

a „Barátfülek“ szerzője.
Nagy nyolczadrét. — Ára 1 forint.

JÉZUS ÉLETE.

Írta
RENAN ERNŐ.

Toldalékul: Három fontos vélemény

Renan „Jézus élete“

felelt különböző teológiai szempontból fejtegetve.
Második kiadás. Ára 2 forint.

Türsch F.
Pesten, váci-utca 19-dik szám ajánl
női vászonneműket,
ingek, corsettek, szoknyák, agy-nemű stb.
Árjegyzék bérmentve.
761 (3-3)

Haszonbérlet.
A sárbogárd-tinodi közbirtokosságnak összes regáléja a fő-fogadói épületekkel együtt f. évi június hó 9-én d. e. 9 órákor árverés útján három évre haszonbérbe adatik: bérleti akorok 10-százottalval ellátva megjelenni kéretnek.
Sóos Károly, főgondnok.
834 (3-3)

Titkos
betegségeket
még makacs és tüdőt bajokat is egy kóródásban, mint magán gyakorlat folytán több ezer beteg legjobbnak bizonyult mód szerint, sokszor a nélkül, hogy a beteg hivatalosan vagy életmódjában gátoltnak, gyökeresen, biztosan és gyorsan gyógyít.
Med. dr. Helfer Vilmos
Pest, király-utca 27. szám Medetz-házban, 1-ső emelet, délelőtt 7-9-ig, délután 1-4 óráig.
Díjazott levelekre azonnal válaszoltatik, s kívánatra a gyógyszerik is megküldetnek.
823 (4-12)

Előfizetési feltételek: a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt: Egész évre 10 ft. — Félévre 5 ft.
Csupán Vasárnapi Ujság: Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft. — Csupán Politikai Ujdonságok: Egész évre 5 ft. — Fél évre 2 ft. 50 kr.
Hirdetési díjak, a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságokk: Egy négyszer hasábotott petit sor, vagy annak helye, egyszeri ígátásnál 10 krajczárba; háromszor- vagy többször ígátásnál csak 7 krajczárba számítatik. — Kiadó-hivatalunk számára hirdetésmegyetek elfogad Bécsben: Opeilik Alajos, Wollzeile Nr. 22. és Haasenstein és Vogler, Wollzeile Nro. 9. — Bélyeg-díj, külön minden ígátás után 30 krajczár.

Kerkapoly Károly.

A demokrat állam roppant előnye az aristokratiai föltét, hogy az eröket és tehetségeket a társadalom bármely rétegében találja, kellő helyökre állítja és hasznosítja. Aristokratikus állam, minő hazánk is volt 1848 előtt, szük körre van szorítva az alkalmazható egyének válogatásában s a legfényesebb gyémántot is porban hagyja, ha az egy alsóbb rétegben képződött, és a valódi érdemnek nem adja meg méltánylatát, ha az nem a kiváltságos osztályok fia. A demokratia nem ismer személyválogatást s rendszerében csak a tehetség és az érdem sorozza az embereket.

Kerkapoly Károly aránylag rövid pályája a politikai téren s gyors emelkedése, a legjobb bizonyíték erre. Bár nemes családból származott s forradalom előtti államszerkezetünk szerint is nyitva lehetett előtte a közélet minden pályája: az irodalom és tudomány egyszerű munkásból, a pápai református professorból bizony csak újabb viszonyaink között lehetett pénzügyminiszter. Emelkedése még így is meglep sokakat; de csak azokat, kik az aristokratia eszméitől s érzületétől maig sem tudnak szabadulni. A társadalmi álfogalmak s balitéletek le nem irt, de sokak előtt teljes érvényben álló codex ellen nagy vétség, hogy egy tintás újjú professor ama bársony székek egyikebe üljön. S pedig akármint csóválják is rá a fejöket, úgy van s igen jól van.

Kerkapoly életrajzát a „Vasárn. Ujság“ csak a mult évben közölte. Már akkor is, mint mondani szokták, szép carriere-t csinált. Tanárból országgyűlési képviselő, feltűnő parlamenti tehetség, hadügyi előadó a bécsi delegációban s honvédelmi államtitkár lett. Csodálatos volt, hogy egy ugynevezett „nem szakember“, a ki azelőtt talán a különböző ezredek hajtkóinak

színével sem volt tisztában, a ki addig philosophiával, jogtörténettel s különféle publicistai tanulmányokkal foglalkozott, egyszerre a delegációban a hadi budget előadó tisztével bizassék meg, néhány napi és néhány éji megfeszített munkával az előtte egészen új tárgya tökéletesen bele dolgozza s bele élje magát, s a vita közben régi generalisokat akasztson meg, maga pedig senki által magát megakasztatni ne engedje. E mellett szaktárgyakban oly mélységet, alaposágot párosítson a ritka szónoki erővel, erős dia-

államtikárrá, a mi pedig tulajdonképen egyet jelentett azon tárcza miniszterségével, mert a miniszter, elnökminiszter is levén egyszersmind, a magasabb diplomáciával s az ügyek összes vezetésével sokkal jobban el volt foglalva, mintsem töle a szakminiszterium tényleges vezetését akár várni, akár csak kívánni is lehetett volna.

S mégis, egy még nem létező, csirájából szárbá alig induló intézménynek ugyszólván megteremtése s egyszersmind szervezése várván reá, Kerkapolynak még barátai közül is sokan, bármennyire meg voltak győződve magas tehetségeiről, kitartó szorgalmáról s vasakarataról, némi aggodalommal néztek működése elébe új helyzetében.

Aggodalmaik feleslegesek voltak. A honvédelmi államtitkár másfél évi működése félremagyarázhatlan felelet Kerkapoly barátainak aggodalmára s ellenségeinek vagy az iránta bizalmatlansággal viseltetőknek gúnyolódására. Ő úgy vette át a honvédelmi tárczát, hogy egy ellenzéki lap a megzafoltatás félelme nélkül gúnyolódhatott így: „kirukkolt az egész — Gélies“ — s az ellenzék egyik vezére így nyilatkozhatott: „költészetét látok, de honvédet nem látok.“

A honvédelmi miniszterium egész belserveszete két kis osztályból, számvévósége öt egyénből állott, kiknek alig volt valami dolguk. S másfél év multával, ma? Ha a jelenleg már fegyver alatt levő betanulási turnus, julius elejével bevégezte gyakorlatait, a magyar államnak 70,000 kész honvéde lesz, tisztekekkel és altisztekekkel ellátva, teljesen felszerelve, fölfegyverezve és betanulva, kik minden perczben készen állnak, a haza védelmében teljesíteni kötelességüket. Műszaki csapatok állíttatnak föl és szervezettek. A miniszterium két kis osztályából két nagy, teljes osztály lett; számvévóségi

KERKAPOLY KÁROLY.

Helyiség változtatás.
A „magyar kölcsönös biztosító-bank“
igazgatósága
tisztelttel jelenti, miszerint az intézet központi irodája folyó évi május 1-től József-tér 7. sz. házba II. emeletre tétetett át.
827 (3-3)
Az igazgatóság.

A 31° R. természeti melegénél vasat és szénsavanyt tartalmazó
vihnyei fürdőbe
az idény, május 15-én veven kezdetét.
Bővebb tudósítást nyújt a fürdő igazgatóság vagy a megyei fürdő-orvos dr. Boleman István.
830 (2-3)

Haszonbéri hirdetmény.
Kis-Kunságban, Félegyháza község határában, a vasutól 1/2 órányira fekvő s a turkevei közbirtokosság tulajdonához tartozó pakai puszta részirtok, mely áll 569 katasztralis holdból, folyó évi június 9-én Félegyházán tartandó haszonbéri közárverésen folyó 1870-ik évi szeptember 29-ik napjától 1873-ik év szeptember 29-ik napjátig, egymástól következő 3 évre haszonbérbe kiadatik.
Haszonbérreli kívánók felhívattak, hogy a fent kijelölt haszonbér-árverelési napon, délelőtti 9 órákor jelenjenek meg a helyszínen 400 forint bantépenél.
A haszonbéri feltételek addig is megtekinthetők Félegyházán a városházánál.
Kelt Turkeveiben, ápril 29. 1870.
Katona Sándor,
főbíró.
820 (3-3)

Hirdetés.
A „magyar kölcsönös biztosító-bank“ szerencsésének tartja ezennel közírré tenni, hogy inró és ingatlan vagyonokban tűz- vagy jeg által okozható károk elleni biztosítás által az alapszabályok értelmében ezen kölcsönös intézethez járulhatást a mai napon megindította, mindfogyra ezen intézethez esatlakozásra a tisztelt közönség annyival is inkább felkértek, a mennyiben itt mindnyájban, egy mindenkiért egyért kölcsönösen jót áll. Ennekfogyra a közpénztárba minden biztosító csak annyival járuland, mennyit az elkerülhetetlen károdások és nettaláni károdások fedezése megkíván; minden ezen intézettel elérhető előny tehát az összes biztosított tagok javára esik s aránylag köztük oszlik fel.
Bővebb felvilágosítást az igazgatóság Pesten, József-tér 7-dik szám alatt (Moesonyi-ház fürdő-utcai rész) — valamint egész Magyarország és hozzákapcsolt tartományokban a fő- és vidéki ügyvivőségek teljes készséggel nyújtandnak, a hol is ezen intézethez esatlakozás egyelőre akár tűz, akár jégkármentési ágára nézve eszközölhető. — Pesten, 1870. évi május hó 8-án.
833 (2-3)

SZOBA-ÜRSZÉKEK,
Vízrel légmentesen zárólva (egészen szagtalan) 1 darab ára 6 ft., párnázott s lakkal bevonva 8 ft., csinos formájú s finoman lakkozva kettős zárral 15 ft. — Árnycsék-betétetek, melyek használatnál a légynyal s bűz kiparólgása tökéletesen eltávolíttatik; e két tárgya kizárólag szabadalommal bírok.
Egészen teljes s csinosan felszerelt angol-árnycsékék, víz-rezervoírral, és horgonyból, porcellán edényekkel, szállárd pépézzel, fannkálattal, minden már formáló árnyecsékéhez alkalmazható, darabja 85 ft., keményfából fényesítve 45 ft. (helyben a felállítás díj nélkül eszközöltetik). — Ezerszeresen megpróbálva, általam feltalált és szabadalmazott.
KEMÉNY-FEDELZETEK,
negyszögűtek vagy hengeralakúak, melyek használatnál, a füst, a konyhák s helyiségekben nyomtalanul eltűnik, ára 10 ft.
Nagy választékban kaphatók még nálam fürdő- s ülökadák és zubany-készülékek.
Teljes konyha-felszerelések, minden kigondolható lemez és érezből. Felállatok építészeti munkalakat, háztetőzéseket, továbbá ereszek, csövek, úrszék-tömlők, mosléknyelők stb. készítését bármennyi érezből, a legolcsóbb árért s pontos szolgálattal mellett.
Moderateur- s petroleumlámpák a legnagyobb választékban. Nagy készlet a legfinomabb amerikai petroleumból.
Miksits Károly, hádogos-mester.
Raktár: Hózsater 2. sz. alatt, a városháza mögött.
806 (4-6)

Helyiség változtatás.
Van szerencsém ezennel tisztelettel tudatni, hogy az eddig, a hatvani-utczában létezett üzlethelyiséget folyó évi május 1-én az első
hazai takarékpénztár épületébe
Pest, (realtanoda-utca) tettem át.
Midőn rendes dolgozóimnak, valamint a nagyérdemű közönségnek irántam eddig tanusított kiváló részvétét megköszönni kötelességemnek ismerem, — szives figyelmüket kérem ki ez újonnan berendezett s kősz férő-öltönyökkel dúsan ellátott raktáramra. — Helyi vagy vidéki megrendelések a legutányosb árak mellett, gyorsan s pontosan eszközöltetnek.
Hazay Lajos,
polg. szabó mester.
836 (2-4)